

Opinnäytetyö (AMK)

Sosionomi

2023

Tytti Kankaanpää & Mimosa Möller

Sosionomiopiskelijoiden suuntautumisprosessi työelämän tehtäviin

Opinnäytetyö (AMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Sosionomi

2023 | 36 sivua, 14 liitesivua

Tytti Kankaanpää & Mimosa Möller

Sosionomiopiskelijoiden suuntautumisprosessi työelämän tehtäviin

Opinnäytetyö tutkii sosionomiopiskelijoiden suuntautumista opintojensa aikana. Toimeksiantaja on Turun ammattikorkeakoulun SIVISOTE-tutkimusryhmä, ja työ liittyy laajempaan tutkimukseen sosiaalialan ammatti-identiteetin syntymisestä. Suuntautumisvaihtoehdot Turun ammattikorkeakoulussa ovat olleet varhaiskasvatustyö, lastensuojelutyö, aikuistyö ja toiminnalliset menetelmät.

Tutkimuksen keskeinen kysymys on, mitkä tekijät vaikuttavat opiskelijoiden suuntautumisen valintaan opintojen aikana. Tutkimus toteutettiin sähköisenä kyselynä, ja vastaajien määrä oli 24 opiskelijaa. Tulosten perusteella suuntautumiseen vaikuttavat eniten opintojen kiinnostavuus ja harjoittelujaksot.

Vaikka vastaajien määrä oli pieni, tulokset tarjoavat arvokasta tietoa sosionomiopiskelijoiden suuntautumisesta työelämäntehtäviin. Tutkimus avaa mahdollisuuksia jatkotutkimuksille ja kyselyn kehittämiseksi syvällisemmäksi. Vaikka aineiston laajuus on rajallinen, se tarjoaa suuntaa antavaa tietoa opiskelijoiden näkemyksistä.

Asiasanat:

ammatti-identiteetti, suuntautumisprosessi, korkeakouluopinnot, sosiaaliala, sosiaalityö

Bachelor's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Bachelor of social services

2023 | 36 pages, 14 pages in appendices

Tytti Kankaanpää & Mimosa Möller

The orientation process of bachelors of social services students towards professional tasks

The thesis examines the orientation of bachelors of social services students during their studies. The commissioning party is the SIVISOTE research group at Turku University of Applied Sciences, and the work is related to a broader study on the formation of professional identity in the field of social work. The orientation options at Turku University of Applied Sciences have been early childhood education, child protection work, adult work, and functional methods.

The central question of the research is what factors influence students' choice of orientation during their studies. The study was conducted as an electronic survey, with a total of 24 student respondents. According to the results, the factors that most influence orientation are the interest level of the studies and internship periods.

Although the number of respondents was small, the results provide valuable information about the orientation of social work students towards professional tasks. The research opens up opportunities for further studies and the development of the survey for more in-depth exploration. Despite the limited scope of the data, it offers indicative information about students' perspectives.

Keywords:

professional identity, orientation process, higher education studies, social work, social services

1 Johdanto	6
2 Sosionomiopinnot ja työllistyminen	7
2.1 Sosionomi	8
2.2 Sosiaalityö	9
2.3 Sosionomin kompetenssit	10
2.4 Turun ammattikorkeakouluun hakeneet ja heidän koulutustaustansa	12
2.5 Sosionomien sijoittuminen työelämään	13
3 Sosionomiopinnoissa suuntautuminen	15
3.1 Suuntautumismahdollisuudet Turun ammattikorkeakoulussa	15
3.2 Suuntautumiseen vaikuttavia tekijöitä	16
4 Tutkimuksen toteutus	20
4.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymys	21
4.2 Tutkimusmenetelmä	21
4.3 Tutkimusaineisto	22
5 Tutkimustulokset	24
5.1 Vastanneiden koulutustausta	25
5.2 Opinnoissa suuntautuminen	26
5.3 Suuntautumiseen vaikuttaneet tekijät	27
5.4 Valittu suuntautuminen	30
5.5 Opiskelijoiden ajatuksia suuntautumisesta	31
6 Yhteenveto	33
6.1 Tulosten hyödyntäminen	34
6.2 Luotettavuus	35
Lähteet	37

Liitteet

Liite 1. Kysely

Liite 2. Kyselyn vastaukset

Kuvat

Kuva 1 Opinnäytetyön eteneminen	20
Kuva 2 Vastaaajien sukupuolijakauma	24
Kuva 3 Vastanneiden koulutustausta pääluokittain	25

1 Johdanto

Opinnäytetyömme tutkimustyön tarkoituksena on selvittää, mitkä asiat vaikuttavat sosionomiopiskelijoiden suuntautumiseen opintojen aikana. Opinnäytetyön toimeksiantaja on Turun ammattikorkeakoulun SIVISOTE -tutkimusryhmä, ja opinnäytetyö on osa SIVISOTE -tutkimusryhmän laajempaa tutkimusta. Laajempi tutkimus koskee tutkimusyhteistyötä, jossa tutkitaan miten sosiaalialan ammatti-identiteetti syntyy. Tutkimus toteutetaan kyselynä Turun ammattikorkeakoulun kolmannen ja neljännen vuoden päiväryhmien sosionomiopiskelijoille.

Sosionomien opintojen aikaisesta työelämään suuntautumisesta on olemassa hyvin vähän tietoa. Tutkimalla opiskelijoiden motiivia eli tekijöitä, jotka vaikuttavat suuntautumisen valintaan, voidaan mahdollisesti löytää opiskelijoille opintojen aikana tarjottavissa palveluissa kehittämisen kohteita. Mikäli opintojen aikana muuttaa suuntautumista, voi opintoaika pidentyä, josta taas voi seurata opintojen viivästyminen. Pitkittyneet opintoajat voivat vaikuttaa opiskelijan motivaatioon ja henkiseen hyvinvointiin. Motivaation heikentyminen voi johtaa heikompiin opintotuloksiin ja vaikeuksiin opintojen loppuunsaattamisessa. On tärkeää kuitenkin huomata, että viivästyminen ei aina johdu opiskelijasta itsestään. Saattaa olla ulkoisia tekijöitä, kuten terveysongelmat, henkilökohtaiset vaikeudet tai järjestelmän puutteet, jotka voivat vaikuttaa opintojen etenemiseen.

Penttilän ym. (2017) mukaan opiskelijat näkevät ohjauksen merkittävänä tekijänä opintojen etenemiselle. Ohjauksen avulla voidaan vahvistaa ja tukea opiskelijan omaa motivaatiota opintoihin. Tämän vuoksi onkin tärkeää tarjota tukipalveluita ja resursseja opiskelijoille, jotta he voivat selviytyä haasteista ja saattaa opintonsa päätökseen suunnitellussa aikataulussa.

Turun ammattikorkeakoulussa opettajatutorit tarjoavat apuaan opintojen suunnitteluun, sekä muihin konkreettisesti opintoihin liittyvissä asioissa. Yksi tutkimuksen tavoitteista on selvittää, kokevatko opiskelijat että tutoroinnilla on vaikutuksia suuntautumisen valinnassa. Opiskelijoiden tukeminen oikeaan suuntautumiseen säästää resursseja, nopeuttaa opiskelijoiden valmistumista ja todennäköisesti parantaa myös opiskelijoiden tyytyväisyyttä työelämään.

2 Sosionomiopinnot ja työllistyminen

Sosiaalialan ammattikorkeakoulututkintoja (210 op) ovat sosionomi (AMK), geronomi (AMK) ja kuntoutuksen ohjaaja (AMK). Näiden tutkintojen jälkeen voi kahden vuoden soveltuvan työkokemuksen jälkeen suorittaa sosiaalialan ylemmän AMK-tutkinnon (90 op). Sosiaalityöntekijän koulutusvaatimuksena on yliopistossa suoritettavat maisteriopinnot (300 op).

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä määrittelee kelpoisuusvaatimukset sosiaalialan ammateissa toimiville. Lain mukaan sosiaalityöntekijän virassa toimivan on täytettävä ammattihenkilölain vaatimat kriteerit. Laki määrittelee myös sosiaalityöntekijän viransijaisuudessa toimivien henkilöiden vähimmäisvaatimukset. (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 7 §, 12 §, 32 §.) Sosionomin, geronomin ja kuntoutuksen ohjaajan ammatissa saa toimia, kun on suorittanut soveltuvan suomalaisen ammattikorkeakoulututkinnon (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 8 §).

Turun ammattikorkeakoulun (2020) sosionomitutkinnon osaamistavoitteet perustuvat valtakunnalliseen sosiaalialan koulutuksen kompetenssianalyysiin ja Turun ammattikorkeakoulun innovaatiokompetensseihin.

Näitä kuvauksia yhdistämällä on päädytty seuraaviin osaamistavoitteisiin:

1. Sosiaalialan eettinen osaaminen.
2. Asiakastyön osaaminen
3. Ammatillinen vuorovaikutus, ohjaaminen, verkosto-osaaminen ja tiimityö.
4. Palvelujärjestelmäosaaminen
5. Kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen
6. Tutkimuksellinen kehittämisosaaminen ja innovatiivisuus
7. Johtamisosaaminen ja yrittäjyysosaaminen
8. Kansainvälisyysosaaminen ja monikulttuurisuusosaaminen.

2.1 Sosionomi

Opintopolku (NDb) kuvaa sosionomin olevan sosiaalisen hyvinvointityön – ihmisten auttamisen ja tukemisen sekä ihmisen kasvun ja kehityksen edistämisen asiantuntija. Sosionomin tehtävänä on vahvistaa ihmisten arjessa selviytymistä ja ohjata heitä tarvitsemiensa palvelujen piiriin sekä tuottaa palveluja. Sosionomi voi toimia palvelujen ja työn kehittäjänä eri asiakasryhmien kanssa. Sosionomilla on mahdollisuus työskennellä eri-ikäisten ihmisten parissa. Sosionomin tehtävänä on edistää ihmisten välistä yhdenvertaisuutta ja sosiaalisen turvallisuuden toteutumista inhimillisellä ja sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Sosionomi vahvistaa ihmisten osallisuutta yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä vaikuttaa niiden toimivuuden rakentumiseen.

Sosionomiopintojen perustana ovat sosiaalialan ammattikorkeakoulutukselle yhteisesti sovitut, valtakunnalliset osaamisalueet, joita ovat sosiaalialan eettinen osaaminen, asiakastyöosaaminen, palvelujärjestelmäosaaminen, kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämisosaaminen sekä johtamisosaaminen. Opintojen sisällöt perustuvat erityisesti yhteiskunta- ja sosiaalitieteisiin. Niiden lisäksi opintojen sisällöissä korostuvat kasvatustieteellisen, psykologisen sekä kulttuuri-, liikunta- ja terveystieteellisen tiedon soveltaminen. Sosionomikoulutuksessa opiskellaan myös tiedonhankintaa, viestintää, kieliä, tutkimus- ja kehittämistoimintaa sekä johtamista ja yrittäjyyttä. Sosionomiopiskelija perehtyy opinnoissa sosiaalialan eri tehtäväalueilla tarvittavaan ammatilliseen osaamiseen. Opintojen tavoitteena on valmistaa luovia, reflektiotaidot omaavia, tiedostavia, omaa osaamistaan arvostavia ja ammatti-identiteetiltään vahvoja sosiaalialan ammattilaisia. Sosionomitutkinnon suorittanut työskentelee Valviran laillistamana sosiaalihuollon ammattihenkilönä. (Opintopolku, NDb.)

Sosionomikoulutus valmistaa toimimaan sosiaalialan ammatillisen työn eri tehtäväalueilla. Koulutuksen sisällöt voivat rakentua kuitenkin ammattikorkeakoulujen painopistealueitten mukaan hieman eri tavoin. Sosionomi voi työskennellä mm. varhaiskasvatuksen, perhetyön, lastensuojelun,

nuorisotyön, koulujen hyvinvointityön, aikuissosiaalityön, rikosseuraamustyön, päihde- ja mielenterveystyön, vammaistyön, erityiskasvatuksen, vanhustyön tai monikulttuurisuustyön tehtävissä. Turun ammattikorkeakoulun painoalueet ovat aikuistyö, vammaistyö ja ikääntyneiden palvelut, lastensuojelu, kouluikäisten nuorten kanssa tehtävä työ ja varhaiskasvatus.

Opintopolku (NDb) mainitsee, että sosionomi voi työskennellä julkisella, yksityisellä tai kolmannella sektorilla (esim. järjestöt). Tehtävänimikkeitä voivat olla esim. sosiaaliohjaaja, palveluohjaaja, palvelukoordinaattori, sosiaalipalveluohjaaja, lastenkodin ohjaaja, päihde- ja mielenterveysohjaaja ja varhaiskasvatuksen sosionomi. Osa sosionomeista työskentelee johtotehtävissä sosiaali-, kasvatust- ja kuntoutusalan yksiköissä, erityisesti laitosten tai osastojen sekä asumis- tai päivätoimintayksikköjen vastaavina ohjaajina tai esimiehinä.

Tutkintoon on voinut sisällyttää varhaiskasvatuksen opettajan ja sosionomin kelpoisuuden edellyttämät varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogiikan opinnot (60 op). Varhaiskasvatuksen henkilöstön tehtävänimikkeet ja kelpoisuudet muuttuivat 1.9.2018 voimaan tulleen uuden varhaiskasvatuslain myötä. Sosionomit eivät voi enää saada varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuutta vaan nimikkeenä heillä on varhaiskasvatuksen sosionomi. Siirtymäsäännösten mukaan lain voimaan tullessa sosionomiksi opiskeleva tai 1.9.2019 mennessä ammattikorkeakouluun hyväksytty sosionomiopiskelija voi saada kelpoisuuden toimia sekä varhaiskasvatuksen opettajana että varhaiskasvatuksen sosionomina, mikäli valmistuu 31.7.2023 mennessä. (Opintopolku, NDb.)

2.2 Sosiaalityö

Sosiaalityö on yhteiskuntatieteellisen alan akateeminen koulutus, joka antaa lain mukaisen ammattipätevyuden sosiaalityöntekijänä toimimiseen. Valmistuneiden työllisyystilanne on erinomainen. Sosiaalityöntekijä voi työskennellä esimerkiksi lasten, nuorten, perheiden ja ikäihmisten palvelujen, aikuissosiaalityön, terveydenhuollon sosiaalityön ja kuntoutuksen parissa. Asiakastyön ohella voi

toimia monenlaisissa asiantuntija-, kehittämis- ja johtamistehtävissä sekä opetuksen ja tutkimuksen parissa. (Opintopolku, NDa.)

Sosiaalityön opinnot antavat monipuoliset ammatilliset valmiudet ja eettistä osaamista. Useampia opintojaksoja suoritetaan käytännön sosiaalityössä opintojen eri vaiheissa. Koulutuksen myötä teoreettinen ajattelu ja tutkimukselliset taidot kehittyvät, tuotetaan uutta tietoa ja sovelletaan sitä käytännön työssä. Maisterin tutkinnon jälkeen voi jatkaa opintoja erikoistumiskoulutuksessa ja tohtorikoulutuksessa. (Opintopolku, NDa.)

2.3 Sosionomin kompetenssit

Sosiaalialalla tarvittavaa osaamista kuvataan kompetenssein, joita ovat sosiaalialan eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen, kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen sekä työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen. (SOAMK, 2023.)

Sosiaalialan eettiseen osaamiseen kuuluu osaaminen toimia ihmis- ja perusoikeussäädösten, sosiaalialan arvojen ja ammattieettisten periaatteiden mukaisesti. Ymmärrys omasta ihmiskäsityksestä ja arvomaailman käsityksestä asiakastyössä. Osaaminen toimia arvostiridiidallisissa tilanteissa eettisesti perustellusti. Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen. Kyky asettua yhteiskunnalliselta asemaltaan haavoittuvassa asemassa olevien yksilöiden ja ryhmien puolelle. (SOAMK, 2023.)

Asiakastyön osaaminen sisältää osaamisen luoda ammatillisen vuorovaikutus- ja yhteistyösuhteen sekä arvioimisen asiakkaan palvelutarpeisiin. Yksilön kasvun ja kehityksen sekä perheiden arjen ja perheenjäsenten keskinäisten suhteiden tukemisen. Suunnittelee, toteuttaa ja arvioi asiakkaan palveluprosessia osallistaen. Tunnistaa hyvinvoinnin suojaavia- ja riskitekijöitä sekä osaa soveltaa ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen tukemisen näkökulmia. Osaa tavoitteellisesti, voimavaraistaen ja osallisuutta tukien ohjata asiakkaita, asiakasryhmiä ja yhteisöjä. Soveltaa ja arvioi asiakastyön teoreettisia

työorientaatioita ja menetelmiä. Toimii kulttuurisensitiivisesti ja moninaisuutta tukien asiakastyössä sekä edistää kulttuurien välistä vuoropuhelua. Ohjaustyön osaaminen ja tekeminen erilaisissa sähköisissä toimintaympäristöissä ja ohjaa asiakkaita palveluiden käytössä. Asiakastyön arvioiminen ja dokumentoiminen asiakaslähtöisesti. (SOAMK, 2023.)

Sosiaalialan palvelujärjestelmäosaamiseen kuuluu osaaminen jäsentää hyvinvointiin ja kestäväan kehitykseen liittyviä paikallisia ja globaaleja haasteita ja niiden vaikutuksia sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Alan juridinen säädöspohja on hallinnassa ja pystyy soveltamaan keskeistä lainsäädäntöä. Tietää sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kasvatus- ja koulutuspalvelujen järjestämisen ja tuottamisen tavat ja niiden ohjauksen ja valvonnan. Tuntee sosiaaliturvan ja hyvinvointipalvelujärjestelmät julkisella, yksityisellä ja kolmannella sektorilla sekä hallitsee sosiaaliturvaohjauksen. Sovittaa yhteen palveluita asiakkaan tarvelähtöisesti ja toimii muutoksen eteenpäin viejänä. Toimii aktiivisena sosiaalialan asiantuntijana ja perustelee asiakkaan etua niin moniammatillisissa kuin monialaisessa yhteistyössä. (SOAMK, 2023.)

Kriittisen ja osallistavan yhteiskuntaosaamisen kompetenssi keskittyy ammatillisesti kriittiseen reflektioon. Epätasa-arvon, huono-osaisuuden sekä hyvinvointia tuottavien kansallisten ja globaalien rakenteiden ja prosessien analysoimiseen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen. Haavoittuvassa asemassa olevien ja vaiennettujen ihmisten etujen puolustaminen sekä tiedon tuominen kohtuuttomista elämäntilanteista poliittiseen päätöksentekoon ja vastuullisille toimijoille. Julkishallinnollisen päätöksentekojärjestelmän tunteminen ja toimiminen sen toimintaperiaatteiden mukaisesti. Kansalaisten osallisuuden ja osallistumisen mahdollisuuksien edistäminen sekä vaikuttamistyö eri toimijoiden kanssa. (SOAMK, 2023.)

Tutkimuksellisessa kehittämis- ja innovaatio-osaamisessa on kyky innovatiiviseen ongelmanratkaisuun ja verkostotyöhön sosiaalialan kehittämisessä. Asiakastyön menetelmien, työkäytäntöjen ja palveluprosessien kumppanuuslähtöinen kehittäminen. Kehittämishankkeiden suunnittelu, toteuttaminen ja arvioiminen. Toimintakäytäntöjen kehittäminen tutkimus- ja

kehittämismenetelmien avulla. Tiedon tuottaminen ja arvioiminen hyvinvoinnin edistämiseksi. Toimiminen tutkimus- ja kehittämistyön eettisten periaatteiden ja ohjeiden mukaan. (SOAMK, 2023.)

Työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen sisältää yhteistyökykyisesti toimimisen monialaisessa tiimissä ja työyhteisössä sekä kansainvälisissä ympäristöissä. Kykenee toimimaan työyhteisön lähijohtajana ja tietää keskeisen työlainsäädännön sekä edistää työturvallisuutta. Itsensä johtaminen sekä oman että työyhteisön työhyvinvoinnin edistäminen. Työn laadun, tuloksien ja vaikutuksien arvioiminen. Ymmärtää talouden ja strategisen johtamisen merkityksen työssään ja tietää perusedellytykset sosiaalialan yrittäjätoimintaan. (SOAMK, 2023.)

2.4 Turun ammattikorkeakouluun hakeneet ja heidän koulutustaustansa

Turun ammattikorkeakouluun sosionomikoulutukseen hakeutui v. 2022 3783 hakijaa, joista ensisijaisia hakijoita oli 1200. Hakijoista suurimmalla osalla oli pohjalla ammattitutkinto tai muu siihen rinnastettava tutkinto. Toiseksi eniten opintoihin hakeuduttiin ylioppilastutkinnolla. Hakijoista n. 9 %:lla oli jo ennestään ammattikorkeakoulututkinto. Näistä tiedoista voidaan päätellä, että sosionomikoulutukseen hakeutuu opiskelijoita, joilla on jo opintoja ja/tai työuraa takana. Tätä väitettä tukee myös tilastieto, sosionomikoulutuksen alottaneista opiskelijoista reilu kolmannes aloittaa opinnot yli 29-vuotiaana. (Vipunen, 2018).

Koulutuspaikan hakijoista sai 300 hakijaa eli n. 8 % kaikista hakijoista (Vipunen, 2023). Suurin osa opintoihin hyväksytyistä hakijoista hyväksyttiin ylioppilastodistuksen perusteella.

Arenen ammattikorkeakouluille teettämän kyselyn mukaan suurin osa sosionomiopiskelijoista (n. 33 %) erikoistuu lastensuojelutyöhön. Lastensuojelutyön jälkeen suosituin asiakasryhmä on varhaiskasvatus (25 %), ja kolmantena melkein samoissa lukemissa aikuisten parissa tehtävä työ (24 %). Neljänneksi tulevan mielenterveys- ja päihdetyön valitsi n. 11 % opiskelijoista. Vammaistyön valitsi n. 3 %, vanhustyön n. 2 % ja maahanmuuttotyön n. 1 % opiskelijoista. (Arene, 2018). Kysely on teetetty vuonna 2017, joten tilanne voi olla tällä hetkellä hyvin

erilainen. Kyselyn teettämisen jälkeen varhaiskasvatuslaki on muuttunut, jonka myötä sosionomit eivät enää voi saada varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuutta. Tämä muutos ei vielä näy tilastoissa, joten muutoksen mahdollista vaikutusta varhaiskasvatuksen osaamisalan vetovoimaisuuteen ei ole vielä nähtävissä.

Turun Ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoiden suuntautumisen valinnoista saimme käyttöömmme tiedot opintokokonaisuuksien moduuleihin ilmoittautuneiden määrystä. Valitun suuntautumisen kokonaisuus muodostuu kahden moduulin kokonaisuudesta. Käytimme tietoja kyseisen opintokokonaisuuden 2. moduulin ilmoittautuneiden määrystä. Näiden tietojen pohjalta vuosina 2020-2021 opiskelijoiden valinnat jakautuivat seuraavasti:

1. Aikuistyö (45 opiskelijaa)
2. Toiminnalliset menetelmät (42 opiskelijaa)
3. Varhaiskasvatus (38 opiskelijaa)
4. Lastensuojelu (31 opiskelijaa)

Vuonna 2022 valinnat jakautuivat seuraavanlaisesti:

- Toiminnalliset menetelmät (47 opiskelijaa)
- Aikuistyö (39 opiskelijaa)
- Lastensuojelu (36 opiskelijaa)
- Varhaiskasvatus (25 opiskelijaa)

Tiedot ovat suuntaa antavia. Tietojen pohjalta voidaan kuitenkin todeta, että aikuistyö ja toiminnalliset menetelmät ovat Turun ammattikorkeakoulussa eniten valitut suuntautumisvaihtoehdot. (Luoto, J., Sähköposti 3.3.2023).

2.5 Sosionomien sijoittuminen työelämään

Työllisyystilanteen suhteen sosionomeilla on yleisesti hyvät mahdollisuudet työllistyä erilaisiin tehtäviin kasvatusta-, sosiaali- ja terveysalalla. Kysyntää on erityisesti ihmisläheisille ammattilaisille, jotka voivat tarjota tukea ja apua

moninaisissa elämäntilanteissa. Alan työllisyystilanteeseen voi kuitenkin vaikuttaa paikalliset taloudelliset tekijät, kuten kuntien resurssit ja päätökset.

Monet sosionomit arvostavat työnsä monipuolisuutta ja mahdollisuutta vaikuttaa ihmisten hyvinvointiin eri elämänvaiheissa. Lisäksi työssä voi olla mahdollisuus kehittää uusia taitoja ja erikoistua tiettyihin osa-alueisiin, mikä voi parantaa työllisyysmahdollisuuksia entisestään. Työn monimuotoisuus ja merkityksellisyys ovat tekijöitä, jotka voivat tehdä sosionomin työstä tyydyttävää ja motivoivaa.

Valmistuneista sosionomeista vain noin 5 % on työttömiä vuosi valmistumisensa jälkeen (Arene, 2018). Arenen tutkimuksen mukaan suurin osa vastavalmistuneista sosionomeista työskentelee lastentarhanopettajina, ohjaajina ja sosiaaliohjaajina. Julkinen sektori on suurin sosionomien työllistäjä (58 %). Sosionomeja työllistyy paljon myös yksityiselle sektorille, sekä yhdistyksiin, säätiöihin ja järjestöihin (Arene, 2018).

3 Sosionomiopinnoissa suuntautuminen

Opinnoissa suuntautuminen käsitetään tässä opinnäytetyössä työuran suunnan valintana. Turun ammattikorkeakoulussa sosionomin suuntautumismahdollisuuksina ovat olleet vuoteen 2022 asti varhaiskasvatustyö, lastensuojelutyö, sosionomi aikuistyössä ja toiminnalliset menetelmät, jonka sisällä on voinut erikoistua nuorten kanssa tehtävään työhön. (Turku AMK, 2020.)

Turun ammattikorkeakoulussa (2020) opiskelu alkaa ydinosaamisen opinnoilla, joissa keskitytään sosiaalialan ja varhaiskasvatuksen ammatilliseen ydinosaamiseen sekä vuorovaikutuksen, oppimisen, tiedonhankinnan ja kehittämisen taitoihin. Laajenevan osaamisen opinnot sisältävät sosiaalialan ja varhaiskasvatuksen keskeisen tieto- ja taitoperustan, riippuen opiskelijan suuntautumisesta. Loppuvaiheen opintoihin sisältyy opintoja, jotka laajentavat valittua osaamisaluetta, esimerkiksi harjoittelun ja opinnäytetyön kautta. Tutkinto sisältää myös vapaasti valittavia opintoja.

3.1 Suuntautumismahdollisuudet Turun ammattikorkeakoulussa

Sosionomin aikuistyössä (30 op) autetaan ihmisiä osallisuuteen ja hyvinvointiin ja samalla ehkäistään syrjäytymisen uhkaa. Asiakasryhmiä ovat esimerkiksi mielenterveys päihdekuntoutujat, ikääntyvät, rikosseuraamuksen asiakkaat, kotoutuvat asiakkaat, vammaistyon asiakkaat, vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevat ja muut haavoittuvassa asemassa olevat. (Turku AMK, 2020.)

Lastensuojelutyössä (30 op) opiskelija oppii taitoja työskentelyyn systemisellä työotteella lapsen ja perheen arjessa sekä osana moniammatillista verkostoa. Opiskelijan on tarkoitus luoda ammatti-identiteetti, joka perustuu asiakaslähtöisyyteen, asiakkaan näkemiseen oman elämänsä, tarpeidensa ja kykyjensä asiantuntijana. Opiskelija saa valmiuksia olla vuorovaikutuksessa lasten ja perheiden kanssa ja käyttää osallisuutta sekä toimijuutta vahvistavia asiakastyön menetelmiä ja -välineitä, sekä tietää mille pohjalle nämä menetelmät ja välineet pohjautuvat. (Turku AMK, 2020.)

Toiminnallisissa menetelmissä (30 op) opiskellaan toiminnallisia ja terapeuttisia menetelmiä erilaisissa toimintaympäristöissä eri ikäisten asiakkaiden kanssa yksilötyössä ja ryhmien ohjaamisessa. Opinnoissa keskitytään toiminnallisiin ja terapeuttisiin menetelmiin sekä työskentelyyn nuorten kanssa, esimerkiksi koulu-kuraattorin työssä oppilashuollossa ja opiskelijahuollossa. (Turku AMK, 2020.)

Varhaiskasvatustyön valinnaiset opinnot (30 op) antavat opiskelijalle valmiudet toimia varhaiskasvatuksen kasvatus- opetus- ja ohjaustehtävissä. Opiskelija saa valmiuksia työskentelyyn erityisen tuen tarpeessa olevien lasten ja perheiden kanssa. (Turku AMK, 2020.)

Turun ammattikorkeakoulussa (2020) jokainen opiskelija syventää osaamistaan valitsemalla lisäksi 15 op:n laajuisen toisen ammatillisen osaamisalueen. Valittavissa olevia ammatillisesti suuntautuvia 15 op:n laajuisia osaamisalueita ovat aikuistyön perusteet, varhaiskasvatuksen perusteet, ennaltaehkäisevä lastensuojelutyö, lapsi ja perhekohtainen lastensuojelutyö, toiminnallinen asiakastyö ja nuorten kanssa tehtävä työ. Tämän lisäksi opintoihin kuuluu vielä 15 op:n laajuiset vapaasti valittavat opinnot opiskelijan oman mielenkiinnon mukaan.

3.2 Suuntautumiseen vaikuttavia tekijöitä

Ohjaus on yhteistoimintaa, jonka perimmäisenä tarkoituksena on tukea ja edistää ohjattavan oppimis-, kasvu-, työ- tai ongelmanratkaisuprosesseja toimijuutta vahvistavilla tavoilla. Yksi prosesseista on ohjausprosessi, jotka ovat usein pitkäkestoisia kasvu- ja oppimisprosesseja, joita toteutuu opintojen ja opiskelun ohjauksessa. Prosessinomaista ohjausta voidaan tarvita niin siirtymävaiheissa kuin valintatilanteissa. Tällöin ohjausta voidaan käyttää opintojen nivelvaiheiden, siirtymien sekä merkittävien valintatilanteiden ja niihin liittyvien kehitys- ja kasvuprosessien tukena. (Vehviläinen 2014, 12.)

Turun Ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä vuodelta 2021 korostetaan opiskelijoiden ohjauksen ja neuvonnan merkitystä. Tavoitteena on tukea opiskelijan kokonaisvaltaista ja ammatillista kasvua sekä kehittää hänen

vastuullisuuttaan, jotta hänestä tulisi itsenäinen ja vastuullinen ammattilainen. Opiskelijan odotetaan osaavan hyödyntää erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita omien tarpeidensa mukaisesti. Opiskelijan velvollisuutena on laatia tarkoituksenmukainen opintosuunnitelma, edetä opintojensa parissa päämäärätietoisesti ja suorittaa tutkinto asetetussa aikataulussa. Tavoitteena on myös varmistaa, että opiskelijalla on ammatillisia verkostoja ja tarvittavat työelämäntaidot. Opiskelijalle taataan oikeus henkilökohtaiseen opintojen ohjaukseen koko opiskelun ajan, samalla kun hänellä on velvollisuus osallistua ohjaukseen ja ottaa vastuu omien opintojensa edistymisestä. Näiden periaatteiden avulla pyritään luomaan opiskelijoista päteviä ja itsenäisiä ammattilaisia, jotka menestyvät sekä opiskelu- että työelämässä. (Turun AMK tutkintosääntö 2021, 13.)

Turun ammattikorkeakoulussa toimii kaksi opintopsykologia, joihin opiskelijoilla on mahdollisuus ottaa yhteyttä matalalla kynnyksellä. Opintopsykologipalvelut ovat saatavilla kaikille Turun AMK:n tutkinto- ja polkuopiskelijoille. Opiskelijat voivat ottaa yhteyttä opintopsykologiin monenlaisissa tilanteissa, jotka voivat vaikuttaa opiskelun sujuvuuteen. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi opiskelu-uupumus, ajanhallinnan ja itsesäätelyn ongelmat, yllättävät opiskeluun vaikuttavat vastoinkäymiset sekä ongelmat opiskeluyhteisön toiminnassa. Opintopsykologien rooli on tarjota tukea ja ohjausta näissä tilanteissa, ja heidän palvelunsa ovat avoimia kaikille Turun AMK:n opiskelijoille. (Turku AMK, 2022.)

Turun ammattikorkeakoulussa opiskelijoita tuetaan ja ohjataan ensisijaisesti opettajatutoreiden ja opinto-ohjaajien toimesta. Opettajatuutorit ovat vastuussa opiskelijoiden ohjauksesta ja neuvonnasta, erityisesti opintojen suunnittelun ja muiden opintoihin liittyvien asioiden parissa. Opinto-ohjaajat puolestaan tarjoavat apua tilanteissa, jotka vaativat laajempaa asiantuntemusta, kuten vaikeudet opintojen etenemisessä, riskit opintojen keskeyttämisessä ja oppimisvaikeudet. Tavoitteena on tarjota kattava tukiverkosto opiskelijoille erilaisissa opintoihin liittyvissä haasteissa.

Turun ammattikorkeakoulun (2023) harjoitteluohjeissa on kerrottu, että opiskelijan harjoittelun ohjaaminen edellyttää systemaattista ja tavoitteellista

tukea opiskelijan oppimisprosessissa. Harjoittelun ohjaus on vuorovaikutteista, reflektiivistä ja kokemuksellista toimintaa. Työpaikan tai harjoittelupaikan ohjaaja toimii harjoittelun vastuuhenkilönä ja ohjaa, tukee sekä seuraa opiskelijan oppimisprosessia yhteistyössä ohjaavan opettajan kanssa. Ohjaajan tehtävänä on myös kehittää oppimisen edellytyksiä harjoittelupaikassa.

Ohjaaja luo opiskelijalle mahdollisuuksia, kannustaa uudenlaiseen ajatteluun, ja rakentaa kannustavan ilmapiirin, joka rohkaisee opiskelijaa esittämään kysymyksiä ja kyseenalaistamaan asioita. Dialoginen ohjausote korostaa keskustelua, kuuntelemista ja tasavertaista viestintää, jossa ohjaaja toimii keskustelun ohjaamisen asiantuntijana. Tarvittaessa ohjaaja asettaa myös rajat, jotka opiskelijan tulee ottaa huomioon esimerkiksi työajat ja vaitiolovelvollisuus.

Harjoittelu perustuu ensisijaisesti kokemukselliseen oppimiseen, johon liittyy olennaisesti reflektointi. Ohjaaja on reflektointia mahdollistava tuki, toimien opiskelijan peilinä ja heijastuksena. Ohjaaja toimii myös opettajana, ottaen huomioon opiskelijan lähtötason tiedoissa ja taidoissa ja tarjoten eväitä ammattitaidon jatkuvaan kehittämiseen. Lisäksi ohjaaja on työtoveri, joka voi jakaa omia kokemuksiaan ja antaa vinkkejä opiskelijalle tulevana kollegana. Ohjaaja toimii myös tukijana opiskelijan kohtaamisissa uusissa tilanteissa ja haasteissa, auttaen tunteiden ja ajatusten selkiyttämässä. (Turku AMK, 2023.)

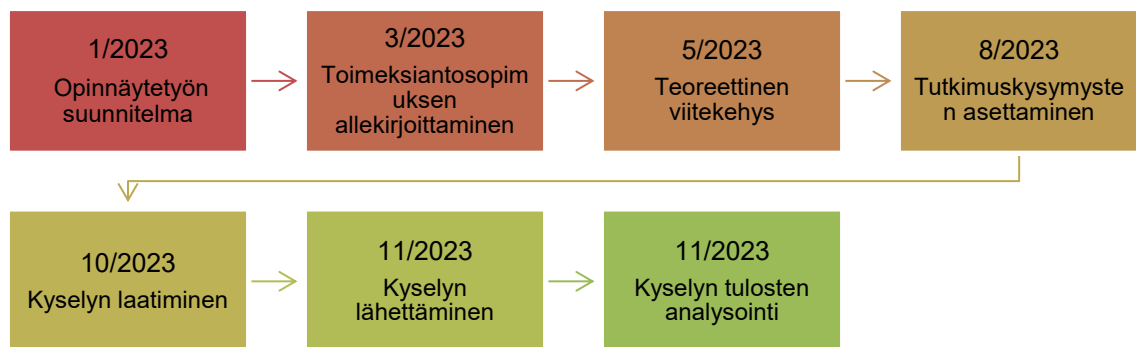
Talentian (2021) urapolku selvityksen mukaan sosiaalialan vastavalmistuneet ovat työllistyneet nopeasti, usein ennen virallista valmistumistaan. Vuoden 2021 kyselyn tulosten perusteella nopea työllistyminen näyttää jatkuvan. Peräti 66 % vastavalmistuneista ilmoitti saaneensa työpaikan jo ennen valmistumistaan, kun vastaava luku vuonna 2019 oli 63 %. Lisäksi 20 % kertoi työllistyneensä välittömästi valmistumisen jälkeen. Niistä vastavalmistuneista, jotka eivät työllistyneet ennen valmistumista tai heti sen jälkeen, suurin osa löysi sosiaalialan työpaikan 2–6 kuukauden kuluessa valmistumisestaan. Sosiaalialan vastavalmistuneet työllistyvät nopeasti, mutta heidän keskuudessaan esiintyy melko yleisesti lyhyitä työttömyysjaksoja. Vuoteen 2019 verrattuna sekä sosionomien (AMK) että sosiaalityön maistereiden työttömien vastavalmistuneiden määrä on laskenut. Työttömänä olleiden vastauksista käy

ilmi, että työttömyysjaksojen pituus oli pääsääntöisesti muutamasta viikosta kahteen kuukauteen. Vain muutama vastaaja oli kokenut yli puolen vuoden mittaisen työttömyysjakson. Voidaan todeta, että pääsääntöisesti sosionomit työllistyvät hyvin.

Sosionomiopinnot voivat olla erittäin kiinnostavia monille opiskelijoille, koska ne tarjoavat mahdollisuuden syventyä yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ihmisten hyvinvointiin. Opinnoissa käsitellään monipuolisesti ihmisten elämää ja hyvinvointia eri näkökulmista, kuten sosiaalisten, kulttuuristen ja taloudellisten tekijöiden kautta. Opiskelijat oppivat myös sosiaalityön menetelmiä, vuorovaikutustaitoja ja eettisiä periaatteita, jotka ovat tärkeitä sosionomin työssä. Kiinnostavuus voi lisääntyä, kun opiskelijat saavat mahdollisuuden soveltaa oppimaansa käytännön tilanteissa esimerkiksi harjoittelujaksojen ja työelämäprojektien kautta. Sosionomiopinnot voivat tarjota syvällistä ymmärrystä yhteiskunnallisista haasteista ja antaa valmiuksia vaikuttaa ihmisten elämään positiivisesti. Tärkeää on myös opiskelijan oma kiinnostus ja motivaatio. Jos sosiaaliset kysymykset ja ihmisten auttaminen ovat omia kiinnostuksen kohteita, sosionomiopinnot voivat tarjota innostavan ja merkityksellisen opiskelukokemuksen.

4 Tutkimuksen toteutus

Opinnäytetyö eteni kirjoittamalla ensin opinnäytetyön suunnitelma. Suunnitelman ollessa hyväksytty, kirjoitettiin toimeksianto toimeksiantajan kanssa. Toimeksiannon allekirjoitimme maaliskuussa 2023, jonka jälkeen lähdimme suunnittelemaan opinnäytetyön tietoperustaa kartoittamalla olemassa olevia tutkimuksia sosionomiopiskelijoiden suuntautumisesta. Teoreettisen viitekehyksen valmistuttua, aloimme suunnittelemaan tutkimuskysymyksiä. Tutkimuskysymysten asettamisen jälkeen kartoitimme mille luokkaryhmille kysely lähetetään. Verkkoryhmillä on aiemmin ollut vain kaksi suuntautumisvaihtoehtoa, tämän takia päädyimme karsimaan verkkoryhmät tutkimuksen ulkopuolelle. Päädyimme toteuttamaan kyselyn kolmannen ja neljännen vuoden päiväryhmille. Tutkimuksen toteuttamiseen valikoitui verkkokysely, jonka laadimme itse Webropol -ohjelmistolla. Tutkimukselle ei tarvinnut hakea erillistä tutkimuslupaa, koska tutkimuksen toimeksiantajana toimii Turun ammattikorkeakoulu, ja toteutimme tutkimuksen organisaation sisällä.

Kuva 1 Opinnäytetyön eteneminen

Verkkokysely toteutettiin marraskuussa Turun ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoille. Verkkokyselyn toteuttamisen jälkeen aloitimme tulosten analysoinnin ja tulkinnan.

Kirjoittamistyölle on varattu aikaa lokakuun loppuun saakka ja opinnäytetyön valmistumisen tavoite on marraskuu 2023.

4.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymys

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, mitkä tekijät vaikuttavat opiskelijoiden suuntautumisprosessiin opintojen aikana. Suuntautumisen ja suuntautumisprosessin ymmärrämme tarkoittavan, minkä asiakasryhmän kanssa opiskelijan on tarkoitus työskennellä valmistuttuaan sosionomiksi. Turun ammattikorkeakoulussa sosionomin suuntautumismahdollisuuksina ovat olleet vuoteen 2022 asti varhaiskasvatustyö, lastensuojelutyö, sosionomi aikuistyössä ja toiminnalliset menetelmät, jonka sisällä on voinut erikoistua nuorten kanssa tehtävään työhön (Turku AMK, 2020).

Taustalla vaikuttavat tekijät voivat mahdollisesti liittyä työllisyyteen, omaan sisäiseen motivaatioon tai harjoittelun aikana nouseviin kokemuksiin. Teoriatietoa on saatavilla niukasti, mutta työllisyyden ja suuntautumisen suhteen on nähtävissä, että lastensuojelu kannattelee vielä ensimmäistä paikkaa. Suhteellisesti eniten työpaikkoja sosionomeille on tarjolla lastensuojelussa, ja lastensuojelu on ollut edellisvuosina opiskelijoiden eniten valitsema suuntautumisvaihtoehto. Toisaalta niiden tutkimusten valossa, jotka ovat tehty koskien sosiaalityöntekijöitä, voidaan todeta, että useimmiten motivaation perustana on halu auttaa muita, sekä osittain myös oma rikkonainen lapsuus. Mahdollisesti sosionomiopiskelijoilla voi olla samankaltaisia ajatuksia.

Tutkimuskysymykseksi muodostui: Mikä vaikuttaa sosionomiopiskelijoiden opintojen aikaiseen suuntautumisen valintaan?

4.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimus toteutettiin tekemällä sähköinen kysely Webropol-alustalle Turun ammattikorkeakoulun kolmannen ja neljännen vuoden sosionomiopiskelijoille. Kysymysten tyyppinä olivat strukturoidut ja avoimet kysymykset. Tavoitteena on saada mahdollisimman laajasti vastauksia, jotta aineisto olisi mahdollisimman luotettava.

Kysely on aineiston keräämisen tapa, joka soveltuu käytettäväksi silloin, kun tutkittavia on paljon ja he eivät välttämättä ole sidoksissa samaan paikkaan. Kyselyn ongelmaksi voi koitua vastausten saaminen. Tämän vuoksi kysely olisi hyvä muodostaa lyhyeksi, mutta samalla mahdollisimman hyvin tietoa kerääväksi. Standardoitu, lyhyt kysely mahdollisesti motivoi vastaajia vastaamaan. Kyselyssä kysymysten muoto on standardoitu eli kaikki kyselyn vastaajat vastaavat samoihin kysymyksiin, samassa järjestyksessä ja samalla tavalla eli tässä tutkimuksessa verkkokyselynä. Kyselyssämme on mahdollisuus vastata myös avoimiin kysymyksiin, jos vastausvaihtoehtoissa ei ole sopivaa vastausta. Kyselyssä vastaaja itse lukee kysymyksen ja vastaa siihen. Kyselylomaketta käytetään, kun havaintoyksikkönä on henkilö ja häntä koskevat asiat esimerkiksi mielipiteet tai asenteet. Tässä tutkimuksessa suuntautumiseen vaikuttavat tekijät opintojen aikana. (Vilka 2007, 28.)

Kyselyssämme kerätty tieto on kvantitatiivista tai kvalitatiivista. Kvantitatiivista tietoa ovat vastaukset, jotka on saatu valmiista vastausvaihtoehdoista. Kvalitatiivinen tieto on avoimien kysymysten vastaukset. Kvantitatiivista tietoa on yleensä helpompi tulkita ja analysoida, koska vastaukset ovat samanlaisia. Kvalitatiivista tietoa analysoimme teemoittelulla ennen vastausten tulkintaa.

4.3 Tutkimusaineisto

Tutkimusaineisto koostuu anonyymista kyselytutkimuksesta, joka toteutettiin Webropol -kyselytutkimustyökalulla. Kysely lähetettiin toimeksiantajaorganisaation toimesta 142 opiskelijalle ja kyselyyn vastasi yhteensä 24 opiskelijaa, mikä tekee kyselyn vastausprosentiksi 17 %. Kysely oli avoinna vastaamiseen 10 päivää. Aineistossa käytetyt kysymykset ovat sekä strukturoituja että avoimia.

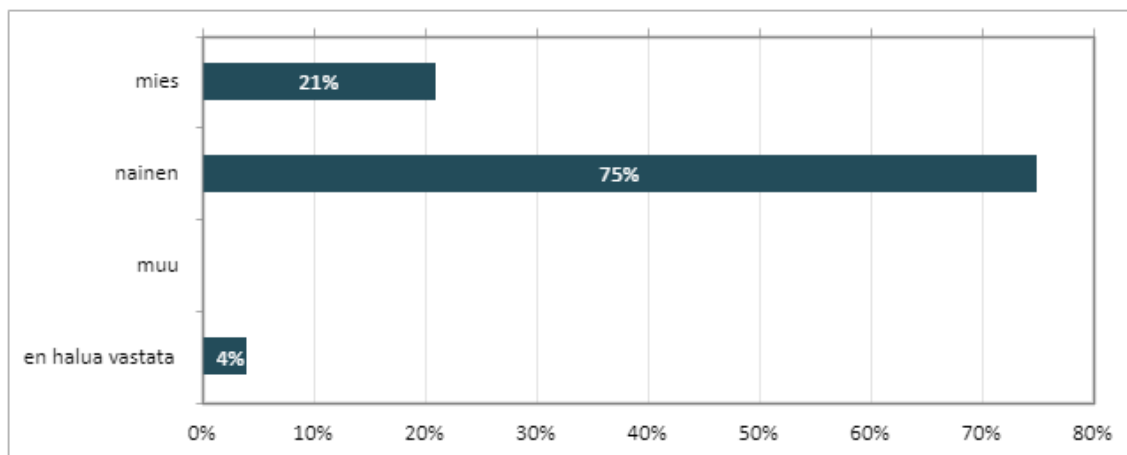
Strukturoitujen kysymysten avulla tutkimuksessa pyrittiin ohjaamaan vastaajien huomiota tiettyihin näkökohtiin, tarjoten valmiiksi annettuja vaihtoehtoja vastauksiksi. Toisaalta avoimet kysymykset antoivat vastaajille tilaisuuden ilmaista näkemyksensä vapaasti ja yksityiskohtaisesti. Ehdollisten kysymysten

käyttö rikastutti tutkimuksen dynaamisuutta, sillä vastaajan edellinen vastaus muokkasi seuraavaa kysymystä, luoden yksilöllisemmän lähestymistavan tutkimusprosessiin.

Tutkimusaineiston koko ja vastausprosentti vaikuttavat tulosten yleistettävyyteen ja luotettavuuteen. Vaikka aineiston laajuus on rajallinen, se tarjoaa kuitenkin arvokasta suuntaa antavaa tietoa opiskelijoiden näkemyksistä. Tämä korostaa tarvetta tulkita tuloksia varoen ja pitää mielessä tutkimuksen rajoitukset, samalla kun se tarjoaa arvokasta pohjaa jatkotutkimuksille ja mahdollisille parannuksille tutkimusmenetelmissä.

5 Tutkimustulokset

Tutkimuksen taustatietoina kysyimme vastaajien ikää, sukupuolta, aikaisempaa koulutusta sekä koulutuksen aloittamisvuotta. Kyselyyn vastanneista 24 opiskelijasta viisi oli miehiä (21 %), 18 naisia (75 %) ja yksi ei halunnut vastata (4 %) kysymykseen.

Kuva 2 Vastaajien sukupuolijakauma

Terveys- ja hyvinvointialojen opiskelijoista yli 80% on naisia, joka selittää vastaajien sukupuolijakauman (Tilastokeskus, 2018). Tätä ilmiötä voi selittää myös se, että vuonna 2022 Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan eniten naisia työllisti terveys- ja sosiaalipalvelut, joissa naisia oli peräti 85 prosenttia työvoimasta.

Ammattikorkeakouluissa opintonsa aloittavien aloittamisikä on noussut viime vuosikymmenenä. Yli 29-vuotiaana ammattikorkeakoulussa opintonsa aloittavia on 17 %. Sosionomikoulutuksessa opintonsa yli 29-vuotiaana aloittaneita on kolmannes. (Vipunen, 2018.)

Kyselyyn osallistuneet opiskelijat edustivat vuosien 1977 ja 2002 välillä syntyneitä ikäluokkia (liite 2, syntymävuosi). Eniten kyselyyn vastasivat 1990-luvulla syntyneet, heitä oli yhteensä 13.

5.1 Vastanneiden koulutustausta

Kyselyssä selvitettiin osallistujien aikaisempaa koulutustaustaa ja tulokset osoittivat vastaajien erilaisen koulutushistorian (liite 2, aikaisempi koulutus). Neljällä vastaajista (16 %) oli ammattitutkinto taustallaan, kun taas neljäsosalla (25 %) oli suoritettuna ammatillinen perustutkinto. Enemmistö vastaajista (58 %) oli puolestaan taustaltaan lukion käyneitä. Tämä tieto korreloi suoraan aiempaan tietoon (Vipunen, 2023) siitä, että enemmistö opiskelijoista valitaan ylioppilastutkinnon perusteella. Kyselyssä kysyttiin avoimena kysymyksenä aikaisempaa suoritettua tutkintoa ja vastaukset jäsenneltiin erilaisiin pääluokkiin kuten liiketalouden koulutuksiin, sosiaali- ja terveysalan koulutuksiin, ylioppilastutkintoon ja lukion oppimäärän suorittaneet, tieto- ja viestintätekniikan koulutuksiin sekä ravintola-alan koulutuksiin.

Vastanneiden koulutustaustat	Vastaukset
Sosiaali- ja terveysala	8
Liiketalous	1
Ravintola-ala	1
Tieto- ja viestintätekniikka	1
Ei aikaisempaa koulutusta	3
Ylioppilas / lukio	10
Vastaukset yhteensä	24

Kuva 3 Vastanneiden koulutustausta pääluokittain

Yleisesti ottaen koulutustaustojen monimuotoisuus on positiivinen ilmiö sosiaalialan koulutukseen hakeneiden keskuudessa. Erilaiset taustat voivat rikastuttaa oppimisympäristöä ja tarjota erilaisia näkökulmia sosionomin tehtäviin. Esimerkiksi liiketalouden tai teknologian osaaminen voi tuoda uusia

näkökulmia sosiaalityöhön, kun taas perinteiset sosiaali- ja terveysalan taustat tukevat perinteisiä osaamistarpeita. Tämä monipuolisuus koulutusohjelmassa antaa syvemmän käsityksen osallistujien moninaisuudesta ja erilaisista oppimispoluista.

Suurin osa kyselyyn vastaajista on aloittanut sosionomiopintonsa vuonna 2021, kun taas muutama on aloittanut ne vuosina 2020 ja 2017 (liite 2, sosionomiopintojen aloitusvuosi). Vastaajista yksi oli aloittanut opinnot vuonna 2017, kuusi vastaajaa vuonna 2020 ja 17 vastaajaa vuonna 2021. Kysely lähetettiin kolmannen ja neljännen vuoden opiskelijoille, koska uusilla opintoryhmillä on muuttunut suuntautumisvaihtoehdot. Saaduista tuloksista voidaan päätellä, että opinnoista valmistutaan pääsääntöisesti ajallaan, koska pääsääntöisesti opintojen aloitusvuosi on ollut 2020 tai 2021.

5.2 Opinnoissa suuntautuminen

Kyselyssä selvitettiin, oliko vastaajilla ajatus opinnoissa suuntautumisesta jo opintojen alkaessa (liite 2). Kysymykseen vastasi kaikki 24 vastaajaa. 14 vastaajaa (58 %) vastasi kyllä ja 10 vastaajaa (42 %) vastasi ei. Näin ollen voidaan ajatella, että yli puolet kyselyyn vastanneista oli tutustunut jo aikaisemmin mahdollisiin suuntautumisvaihtoehtoihin Turun ammattikorkeakoulussa ja olivat pohtineet suuntautumistaan opintojen alkaessa. Vastauksen mukaan kyselyssä tuli vastattavaksi ehdollinen kysymys. Jos kysymykseen vastasi kyllä, seuraavassa kysymyksessä kysyttiin mikä suuntautuminen oli ajatuksena ja jos kysymykseen vastasi ei kysyttiin, milloin vastaaja alkoi miettimään suuntautumistaan.

Kyselyyn vastanneista 14 ohjattiin edellisen kysymyksen perusteella vastaamaan mikä heidän alustava ajatus suuntautumisesta on ollut (liite 2, kyllä; mikä?). Puolet vastaajista eli seitsemän vastasi aikuistyö, kolme vastaajaa vastasi toiminnalliset menetelmät, kaksi vastaajaa varhaiskasvatuksen ja kaksi lastensuojelun. Kysymys oli strukturoitu ja vastausvaihtoehdoiksi oli koottu Turun ammattikorkeakoulun suuntautumismahdollisuudet.

10 vastaajaa ohjattiin vastaamaan kysymykseen, milloin opintojen aikana he alkoivat miettimään suuntautumistaan, jos suuntautuminen ei ollut tiedossa vielä opintojen alkaessa (liite 2, suuntautumisen miettiminen). Kysymys oli myös strukturoitu ja vastausvaihtoehdot annettiin lukuvuosittain. Kuusi vastaajaa vastasi, että alkoi miettimään suuntautumistaan ensimmäisen lukuvuoden aikana, kolme vastaajaa toisen lukuvuoden aikana ja yksi vastaaja kolmannen lukuvuoden aikana.

5.3 Suuntautumiseen vaikuttaneet tekijät

Kyselyssä kysyttiin mitkä tekijät ovat vaikuttaneet suuntautumiseen (liite 2, suuntautumiseen vaikuttaneet tekijät). Kysymykseen vastasivat kaikki kyselyyn vastanneet opiskelijat. Kysymys oli monivalintakysymys, jossa piti valita vähintään yksi vaikuttava tekijä ja maksimissaan kolme vaikuttavaa tekijää. Kysymykseen annettiin yhteensä 45 vastausta. Vastausvaihtoehtoina suuntautumiseen vaikuttavina tekijöinä oli opiskelukaverit, opintojen kiinnostavuus, harjoittelut, harjoittelun työpaikkaohjaaja, tutorointi, opinto-ohjaus, opintopsykologi, hyvä työllisyystilanne sekä muu, mikä.

24:stä vastaajasta 20 oli valinnut suuntautumiseen vaikuttavaksi tekijäksi opintojen kiinnostavuuden. Opintojen kiinnostavuus sosiaalialalla voi heijastaa opiskelijan henkilökohtaisia kokemuksia, arvoja ja kiinnostuksen kohteita. Henkilökohtaiset arvot ja eettiset näkökulmat saattavat ohjata opiskelijaa valitsemaan opintoja, jotka käsittelevät näitä teemoja. Opintojen kiinnostavuus voi myös heijastaa opiskelijan halua ymmärtää syvällisemmin ihmisten kohtaamia haasteita ja vaikeuksia. Opiskelija, joka tunnistaa vahvan eettisen vastuunsa yhteiskuntaa kohtaan, saattaa valita opintoja, jotka antavat hänelle välineitä vaikuttaa positiivisesti ja ratkaisukeskeisesti sosiaalisissa kysymyksissä.

Vastaajista 12 oli valinnut suuntautumiseen vaikuttavaksi tekijäksi harjoittelut. Harjoittelujaksoilla opiskelijat saavat käytännön kokemusta sosiaalialan työstä, mikä mahdollistaa teorian soveltamisen käytäntöön ja käytännön taitojen kehittämisen. Harjoittelun aikana opiskelijat saavat käsityksen erilaisista

sosiaalialan työtehtävistä ja -ympäristöistä, mikä auttaa heitä hahmottamaan, minkä osa-alueen parissa heidän kiinnostuksensa ja vahvuutensa korostuvat, ohjaten näin suuntautumista.

Suuntautumiseen vaikuttavista tekijöistä opiskelukaverit ja harjoittelun ohjaaja olivat saaneet kumpikin kolme valintaa. Opiskelukavereiden näkemykset ja kiinnostukset voivat vaikuttaa toistensa päätöksiin suuntautua tiettyyn alaan. Jos useammalla opiskelukaverilla on yhteinen kiinnostuksen kohde, se voi vahvistua ryhmässä ja ohjata yksilöiden valintoja. Opiskelukaverit jakavat yhteisen oppimisympäristön ja opintojen kulun. Yhteiset oppimiskokemukset voivat muovata heidän näkemyksiään ja kiinnostuksen kohteitaan, ja samankaltaiset kokemukset voivat synnyttää yhteistä kiinnostusta tiettyä sosiaalialan osa-aluetta kohtaan. Harjoittelun ohjaajalla on merkittävä rooli opiskelijan ammatillisessa kehittämisessä. Ohjaajan oma asiantuntemus ja työskentelytapa voivat innoittaa opiskelijaa suuntautumaan samankaltaisiin tehtäväalueisiin. Lisäksi positiivinen ohjaussuhde voi vaikuttaa opiskelijan päätökseen valita tietty suuntautuminen. Opiskelukaverit ja ohjaaja voivat olla osa prosessia, jossa hankitaan lisää asiantuntijuutta ja erikoistumista, antaen esimerkkejä ja tukien päätöksiä suuntautumisessa.

Tutorointi ja hyvä työllisyystilanne olivat kumpikin saaneet yhden valinnan. Tutoroinnin avulla opiskelijat saavat henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa. Tämä voi auttaa heitä hahmottamaan omia vahvuuksiaan, heikkouksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sosiaalialalla. Tutoroinnin kautta opiskelijat voivat saada myös arvokasta tietoa eri erikoisaloista ja työmahdollisuuksista. Tutorin antama palaute ja ohjaus voivat auttaa opiskelijoita tunnistamaan kehittämiskohteitaan ja tarjota suuntaviivoja ammatilliseen kasvuun. Kun alalla on hyvä työllisyystilanne, opiskelijat saattavat kokea suurempaa turvallisuudentunnetta ja motivaatiota valita sellainen suuntautuminen, joka näyttää tarjoavan vakaampia työmahdollisuuksia tulevaisuudessa. Opiskelijat saattavat suuntautua sellaisille sosiaalialan aloille, joilla on korkea kysyntä työmarkkinoilla. Tämä voi olla erityisen houkuttelevaa, kun opiskelijat haluavat varmistaa kilpailukykyensä ja mahdollisuutensa työllistyä valmistumisen jälkeen.

Opinto-ohjaus ja opintopsykologi eivät saaneet yhtäkään valintaa. Turun ammattikorkeakoulun painotus opinto-ohjaukseen sekä opintopsykologin matalan kynnyksen palveluihin ei näkynyt kyselymme vastaajien keskuudessa. Voi myös olla, että kyselyyn ovat vastanneet sellaiset opiskelijat, jotka kokevat onnistuneensa opinnoissaan ja ovat itseohjautuvia sekä vastaamatta ovat jättäneet sellaiset opiskelijat, jolle opinnot ovat olleet jostain syystä hankalia. Kuitenkin 14 kyselyyn vastannutta opiskelijaa olivat pohtineet jo opintojen alkuvaiheessa suuntautumistaan, kun loput 10 vastaajaa vasta opintojen aikana.

Muu, mikä sai viisi valintaa. Valitsemalla kohdan muu, mikä kysely antoi jatkokysymyksen avoimelle vastaukselle. Avoimissa vastauksissa nousi esiin työt, ammatinvalinta ja koulutusvaihtoehdot opintojen jälkeen, suuntautuvien opintojen opettajat, omat kokemukset nuoruudesta ja henkilökohtainen mielipide asiakasryhmästä, minkä kanssa ei halua työskennellä.

Opiskelijat voivat suuntautumisellaan vaikuttaa opintoihinsa, jotka valmistavat heitä tietentyyppeihin työtehtäviin, jotka he näkevät itselleen sopivina ja kiinnostavina. Työmarkkinoiden tarpeet ja mahdollisuudet voivat vaikuttaa suuntautumiseen. Koulutusvaihtoehdot opintojen jälkeen voivat myös ohjata suuntautumista, kun opiskelijat hakeutuvat koulutuksiin tai opintokokonaisuuksiin, jotka tarjoavat esimerkiksi erikoistumismahdollisuuksia.

Opettajien antama tuki ja ohjaus voivat vaikuttaa opiskelijoiden suuntautumispäätöksiin. Positiivinen mentorointi ja ohjaus voivat innoittaa opiskelijoita valitsemaan tietyn suuntautumisen. Opettajien omat erikoistumisalueet ja kiinnostuksen kohteet voivat heijastua opintojen tarjontaan, mikä voi vaikuttaa siihen, millaisia suuntautumisvaihtoehtoja opiskelijat saavat esille ja mitä opiskelijat pitävät itse mielenkiintoisina.

Omilla nuoruuden kokemuksilla, esimerkiksi perheenjäsenten tai läheisten haasteilla, voi olla merkitystä myös suuntautumisessa. Opiskelijat voivat tuntea vahvaa kiinnostusta ja motivaatiota työskennellä aiheiden parissa, jotka ovat koskettaneet heitä henkilökohtaisesti.

Opiskelijat voivat muodostaa mielipiteitä siitä, millaisessa työssä he eivät halua toimia, mikä voi vaikuttaa suuntautumispäätöksiin. Tällaiset mielipiteet voivat perustua henkilökohtaisiin rajoitteisiin, kuten omiin voimavaroihin tai kokemuksiin, jotka eivät palvele työskentelyä jonkin asiakasryhmän kanssa.

5.4 Valittu suuntautuminen

Kyselyssä kysyttiin opiskelijoiden suuntautumista (liite 2, valittu suuntautuminen). Kysymykseen vastasi kaikki 24 kyselyyn vastannutta opiskelijaa. Toiminnalliset menetelmät suuntautumisekseen oli valinnut kahdeksan vastaajaa (33 %), aikuistyön suuntautumisekseen oli valinnut myös kahdeksan vastaajaa (33 %), lastensuojeluun suuntautumisen oli valinnut 5 vastaajaa (21 %) ja varhaiskasvatukseen kolme vastaajaa (13 %).

Vuonna 2017 Arenen ammattikorkeakouluille teettämän kyselyn mukaan suurin osa sosionomiopiskelijoista erikoistuu lastensuojelutyöhön, toiseksi eniten varhaiskasvatukseen ja kolmanneksi aikuistyöhön. Kyselytutkimukseemme verraten toiminnalliset menetelmät ja aikuistyö jakoivat ensimmäisen sijan suuntautumista valitessa, lastensuojelu kolmantena ja viimeisenä varhaiskasvatus. Kyselyymme osallistui kuitenkin vain pieni osa opiskelijoista ja näin ollen otanta on pienekkö. Tarjolla suuntautumisvaihtoehtoisiksi oli myös vain Turun ammattikorkeakoulun tarjoamat suuntautumismahdollisuudet. Kyselytutkimuksen vastauksista voidaan kuitenkin ajatella, että ne antavat suuntaa mahdollisille muutoksille sosionomiopiskelijoiden suuntautumisissa työelämän tehtäviin.

Kyselyssämme kysyttiin myös, onko suuntautuminen vaihtunut opintojen aikana (liite 2, suuntautumisen vaihtuminen). Kysymykseen vastasi 24 kyselyyn osallistunutta opiskelijaa, joista yksi vastasi suuntautumisen muuttuneen opintojen aikana. Suuntautumisen vaihtumiseen oli vaikuttanut harjoittelut. Harjoittelun myötä opiskelijat alkavat hahmottaa, millaisena sosiaalialan ammattilaisena he kokevat itsensä. Harjoittelu voi auttaa vahvistamaan opiskelijan ammatillista identiteettiä ja auttaa heitä tunnistamaan, millaiset

työtehtävät motivoivat heitä eniten. Harjoittelun aikana opiskelijat pääsevät toimimaan erilaisissa sosiaalialan työtehtävissä ja -ympäristöissä. Tämä voi auttaa hahmottamaan, mikä osa-alue resonoi heidän kiinnostuksensa ja vahvuutensa kanssa, mikä puolestaan voi ohjata suuntautumista tiettyyn erityisalaan jopa niin, että suuntautuminen vaihtuu opintojen aikana.

Kyselyssämme oli myös kysymys ovatko opiskelijat valinneet vapaasti valittavia opintoja tukemaan suuntautumistaan (liite 2, vapaasti valittavat opinnot). Kysymykseen vastasi kaikki 24 kyselyyn vastannutta opiskelijaa, joista 19 (79 %) kertoi valinneensa vapaasti valittavia opintoja tukemaan suuntautumistaan ja viisi (21 %) vastasi, että ei ole valinnut vapaasti valittavia opintoja tukemaan suuntautumistaan. Tämä herättää uuden kysymyksen, miksi 21 % kyselyyn vastanneista ei ole valinnut vapaasti valittavia opintoja tukemaan suuntautumistaan. Kuitenkin suurimmalla osalla vastaajista on ollut motivaatiota ja selkeästi kiinnostusta sekä halua oppia lisää valitsemastaan suuntautumisesta.

5.5 Opiskelijoiden ajatuksia suuntautumisesta

Viimeisenä kysymyksenä kyselyssämme oli avoimena kysymyksenä, minkälaisia omia ajatuksia opiskelijoilla on suuntautumisesta tai suuntautumisvaihtoehdoista (liite 2, omia ajatuksia suuntautumisesta ja suuntautumisvaihtoehdoista). Kysymykseen vastasi 15 kyselyyn vastannutta opiskelijaa. Teemoittelimme vastaukset niiden sisällön mukaan.

Vastauksissa nousi ilmi suuntautumisvaihtoehtojen määrä ja laatu. Kaksi vastaajaa oli sitä mieltä, että suuntautumisvaihtoehtoja on riittävästi ja ne ovat kattavat. Yksi vastaaja oli sitä mieltä, että suuntautumisvaihtoehdot ovat suppeat. Suuntautumisvaihtoehdoista nousi esiin myös, että eri suuntautumisissa koetaan olevan paljon toistoa. Vastauksissa nousi myös huoli uuden opetussuunnitelman myötä suuntautumismahdollisuuksien vähentyminen. Toisaalta myös nykyisen opetussuunnitelman mukaan rajalliset suuntautumismahdollisuudet.

Suuntautumisesta oli oltu myös huolissaan, koska ei oltu varmoja siitä, millaista työtä halutaan tehdä tai osaako lopulta mitään. Toisaalta myös suuntautumisen valinnan kanssa oli ollut valinnan vaikeutta. Vastauksissa nousi myös esille työelämän merkitys ja kokemus sekä oma halu, että vahvuudet työskennellä tietyn asiakasryhmän kanssa.

Nämä teemat heijastavat monimuotoisuutta opiskelijoiden kokemuksissa ja näkemyksissä sosiaalialan suuntautumisvaihtoehdoista. Jotkut kokevat suuntautumisvaihtoehdot rajoittavina, kun taas toiset arvostavat niiden monipuolisuutta. Yksilölliset kiinnostukset, kokemukset ja odotukset ovat vahvasti läsnä vastauksissa.

6 Yhteenveto

Kyselyn tulokset osoittavat, että vastaajien sukupuolijakauma heijastaa terveys- ja hyvinvointialojen yleistä naisten vahvaa edustusta. Koulutustaustoiltaan opiskelijat ovat monipuolisia, mikä voi rikastuttaa oppimisympäristöä. Suurin osa vastaajista aloitti sosionomiopintonsa vuonna 2021, ja opinnot näyttävät etenevän pääosin suunnitellusti.

Koulutustaustojen monimuotoisuus antaa syvemmän käsityksen opiskelijoiden erilaisista oppimispoluista. Suuntautumisen kannalta opiskelijoiden vastaukset korostavat harjoittelujaksojen merkitystä ja niiden vaikutusta suuntautumispäätöksiin. Opiskelijoiden keskuudessa yleinen kiinnostus opintoihin näyttää perustuvan niiden kiinnostavuuteen ja harjoittelujen antamaan käytännön kokemukseen. Harjoittelu perustuu pääasiassa kokemukselliseen oppimiseen, johon liittyy olennaisesti reflektointi (Turku AMK, 2023). Näin ollen opiskelija saa arvokasta tietoa työelämäntehtävistä harjoitteluiden kautta, koska pääsee itse näkemään ja kokemaan työkentän. Harjoittelut voivat siis vahvistaa päätöstä suuntautumisesta, mutta ne voivat myös toimia herättävänä tekijänä opiskelijalle vaihtaa suuntautumista, jos opiskelija ei koe harjoittelun vastaavan oletustaan tulevasta työstä.

Suuntautumista harkittaessa opiskelijoiden päätöksiin vaikuttavat eniten opintojen kiinnostavuus ja harjoittelut. Opiskelukaverit ja harjoittelun ohjaaja ovat myös merkittäviä vaikuttajia. Ohjaaja toimii myös tukijana opiskelijan kohtaamisissa uusissa tilanteissa ja haasteissa, auttaen tunteiden ja ajatusten selkiyttämässä (Turku AMK, 2023). Opinto-ohjauksen ja opintopsykologin rooli näyttää olevan vähäinen kyselyn vastausten perusteella.

Suuntautumisvaihtoehtojen kattavuudesta ja laadusta on eriäviä mielipiteitä, ja osa opiskelijoista kokevat ne suppeina tai toistavina. Opiskelijoiden huoli liittyy myös uuden opetussuunnitelman mahdollisen vaikutuksen suuntautumismahdollisuuksiin. Työelämän merkitys ja oma halu sekä vahvuudet korostuvat suuntautumisen valinnassa.

Yleisesti ottaen opiskelijoiden kokemukset ja näkemykset heijastelevat monimuotoisuutta sosiaalialan suuntautumisvaihtoehdoista. Osa opiskelijoista on jo perehtynyt ja miettinyt suuntautumistaan opintojen alkaessa. Kuitenkin myös ne, jotka eivät ole ajatelleet suuntautumistaan kuin vasta myöhemmin, ovat löytäneet itselleen sopivan suuntautumisen työelämäntehtäviin.

6.1 Tulosten hyödyntäminen

Vaikka kyselyyn vastanneiden määrä oli pieni, tarjoaa se silti arvokasta suuntaavaa tietoa sosionomiopiskelijoiden suuntautumisesta työelämäntehtäviin ja niistä tekijöistä, jotka suuntautumiseen vaikuttavat. Tuloksia voidaan hyödyntää miettimällä, miksi esimerkiksi opinto-ohjausta ja opintopsykologia ei koeta vaikuttavina tekijöinä suuntautumiseen erityisesti silloin, jos suuntautumisesta työelämäntehtäviin ei ole ollut vielä tietoa opintojen alkaessa. Tämä herättää jatkokysymyksen siitä, että ovatko opiskelijat kuinka tietoisia mahdollisesta opinto-ohjauksesta tai opintopsykologin palveluista tai mieltävätkö opiskelijat palvelut helposti lähestyttäviksi.

Tutkimuksemme tarjoaa myös mahdollisuuden tutkimuksen uusimiselle sekä kyselyn kehittämisen syvällisemmäksi, jolloin on mahdollista saada vielä laajemmin tietoa opiskelijoiden suuntautumisesta. Näin ollen sosionomiopiskelijoiden suuntautumista työelämäntehtäviin ja niihin vaikuttavia tekijöitä voitaisiin seurata ja verrata aikaisemmin saatuihin tuloksiin. Tämä voi tarjota pitkän aikavälin näkemyksen suuntautumisesta, havainnoida mahdollisia muutoksia suuntautumisvaihtoehdoissa ja tunnistaa niihin vaikuttavia tekijöitä.

Pitkän aikavälin seuraaminen opiskelijoiden suuntautumisesta työelämäntehtäviin ja siihen vaikuttavista tekijöistä voivat auttaa myös kehittämään sosionomikoulutusta. Seuranta voi auttaa arvioimaan, miten hyvin sosionomikoulutus vastaa työelämän tarpeisiin. Kun tiedetään, mitkä työtehtävät ja osaamisvaatimukset ovat yleisiä vastavalmistuneiden keskuudessa, koulutusohjelmaa voidaan päivittää vastaamaan näitä tarpeita. Tämä varmistaa, että koulutus on ajankoh- taista ja että opiskelijat ovat varustettuja tarvittavilla taidoilla työllistyäkseen alalla

menestyksekkäästi. Seuranta mahdollistaa kattavan tietopohjan päätöksenteolle ja auttaa koulutusohjelmaa pysymään joustavana ja reagoimaan muuttuviin olosuhteisiin. Koulutuksen kehittäminen on jatkuva prosessi, ja tietoon perustuva lähestymistapa auttaa varmistamaan koulutuksen laadun ja tehokkuuden pitkällä aikavälillä.

6.2 Luotettavuus

Ammattikorkeakoulut ovat sitoutuneet noudattamaan Tutkimuseettisen neuvottelukannan ohjeita ja suosituksia opinnäytetöissään (Arene, 2020). Tutkimuksen toteuttamisessa huomioimme hyvän tieteellisen käytännön vastuut, ja ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet (Arene, 2020). Kyselytutkimuksen eettiset periaatteet ovat ohjeita ja sääntöjä, joiden avulla varmistetaan, että tutkimuksessa kunnioitetaan osallistujien oikeuksia ja tehdään tutkimus eettisesti kestäväällä tavalla. Osallistujien tulee antaa vapaaehtoinen ja tietoinen suostumus osallistua tutkimukseen. Tutkijan on selitettävä tutkimuksen tarkoitus ja mahdolliset riskit tai haitat osallistujille. Tutkijan on varmistettava, että osallistujien henkilökohtaiset tiedot säilytetään luottamuksellisina. Tietoja tulee käsitellä anonyymisti aina kuin mahdollista. Tutkijan on varmistettava, että osallistujien vastaukset ovat täysin anonyymejä, eikä yksittäisten osallistujien vastauksia voida jäljittää takaisin heihin. Tämä auttaa suojaamaan osallistujien yksityisyyttä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 7-9.)

Tutkijan tulee kohdella kaikkia osallistujia oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti, ilman syrjintää tai eriarvoista kohtelua. Tutkijan on harkittava mahdollisia hyötyjä ja haittoja osallistujille ja yhteiskunnalle. Tutkimuksen tulokset eivät saa aiheuttaa merkittävää haittaa osallistujille. Tutkijan on määriteltävä selkeästi, miten kerättyjä tietoja käytetään ja kenelle ne raportoidaan. Tietoja ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin mitä osallistujille on alun perin ilmoitettu. Tutkijan on oltava rehellinen ja avoin tutkimuksen tavoitteista ja menetelmistä. Tutkijan on julkaistava tutkimustulokset objektiivisesti ja täsmällisesti. Kaikki tärkeät tiedot ja havainnot on raportoitava, riippumatta siitä, ovatko ne odotettuja vai ei. Noudattamalla näitä eettisiä periaatteita tutkijat voivat varmistaa, että

kyselytutkimukset suoritetaan vastuullisesti ja osallistujien oikeuksia ja hyvinvointia kunnioittaen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 7-9.)

Kyselymme saatekirjeessä kerrottiin kyselyn vastaanottajille, että kyseessä on opinnäytetyöhön liittyvä kysely. Saatekirjeessä kerrottiin myös kyselyn tarkoitus, joka on selvittää missä vaiheessa sosionomiopinnoissa ryhdytään ajattelemaan työelämään suuntautumista ja mitkä tekijät vaikuttavat opiskelijoiden valintoihin. Saatekirjeessä kerrottiin myös opinnäytetyömme toimeksiantaja ja että työemme on osa Turun ammattikorkeakoulun SIVISOTE-tutkimusryhmän tutkimusta. Saatekirjeessä oli kerrottu myös, että kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista ja kyselyyn vastaaminen tapahtuu anonyymisti.

Tutkimusaineiston koko ja vastausprosentti vaikuttavat tulosten yleistettävyyteen ja luotettavuuteen. Vaikka aineiston laajuus on rajallinen, se tarjoaa kuitenkin arvokasta suuntaa antavaa tietoa opiskelijoiden näkemyksistä. Tämä korostaa tarvetta tulkita tuloksia varoen ja pitää mielessä tutkimuksen rajoitukset, samalla kun se tarjoaa arvokasta pohjaa jatkotutkimuksille ja mahdollisille parannuksille tutkimusmenetelmissä.

Lähteet

Arene 2020. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset.

Viitattu 14.11.2023. <https://arene.fi/julkaisut/raportit/opinnaytetoiden-eettisetsuosituksel/>

Arene 2018. Sosionomiselvitys. Viitattu 10.10.2023. https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_sosionomiselvitys_pitka_raportti_fin.pdf?t=1526901428

Lakisosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2015.

Viitattu 20.3.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050272>

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstä 817/2015. Viitattu 20.3.2023.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150817>

Opintopolku. NDa. Sosiaalityö, kandidaatti + maisteri. Viitattu 25.4.2023.

<https://opintopolku.fi/konfo/fi/koulutus/1.2.246.562.13.00000000000000002970>

Opintopolku. NDb. Sosionomi AMK. Viitattu 25.4.2023.

<https://opintopolku.fi/konfo/fi/koulutus/1.2.246.562.13.00000000000000000254>

Penttinen, L., Kosonen, T., Annala, J. & Mäkinen, M. 2017. Ohjaus ja opintojen

eteneminen. Eurostudent VI –tutkimuksen artikkelisarja. Opetus- ja

kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:36. Helsinki. Viitattu 29.11.2023.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80533/okm36.pdf?sequence=1&>

Sosiaalialan AMK verkosto 2022. Sosionomin kompetenssit. Viitattu 15.2.2023.

<https://www.sosiaalialanamkverkosto.fi/sosiaalialan-tutkinnot-ja-kompetenssit/>

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. Viitattu 3.10.2023.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>

Talentia 2021. Urapolkuselvitys. Viitattu 14.11.2023. https://www.talentia.fi/wp-content/uploads/2021/11/Talentia_Urapolut2021_raportti.pdf

Tilastokeskus 2018. Alle viidennen opiskelijoista opinnoissa, joissa tasaisesti naisia ja miehiä, koulutusalojen eriytyminen jatkuu. Viitattu 16.11.2023.

<https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2018/alle-viidennes-opiskelijoista-opinnoissa-joissa-tasaisesti-naisia-ja-miehia-koulutusalojen-eriytyminen-jatkuu/>

Turku AMK 2020. Sosionomi. Opinto-opas. Viitattu 1.10.2023. <https://opinto-opas.turkuamk.fi/fi/21632/fi/21707/PSOSTS20/year/2020>

Turku AMK 2022. Opintopsykologi. Viitattu 11.11.2023. <https://www.turkuamk.fi/fi/ajankohtaista/2741/opintopsykologit-ongelmatilanteiden-apujoukot/>

Turku AMK 2023. Sosionomi. Syventävän harjoittelun ohje.

Turun ammattikorkeakoulun tutkintosäntö 2021. Viitattu 11.11.2023. https://www.turkuamk.fi/media/filer_public/86/5b/865b46c8-2003-4126-870b1a09b7fc29ea/tutkintosaanto_2021.pdf

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019. Viitattu 10.10.2023. https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/lhmistieteiden_eettisen_ennakkoarvioinnin_ohje_2020.pdf

Valvira. 2021a. Sosiaalihuollon tehtävissä toimiminen. Viitattu 17.3.2023. <https://www.valvira.fi/sosiaalihuolto/sosiaalihuollon-ammattioikeudet/sosiaalihuollon-tehtavissa-toimiminen>

Valvira. 2021b. Sosionomin ja geronomin hakemusohjeet. Viitattu 17.3.2023. <https://www.valvira.fi/sosiaalihuolto/sosiaalihuollon-ammattioikeudet/sosionomin-ja-geronomin-hakemusohjeet>

Vehviläinen, S. 2014. Ohjaustyön opas: Yhteistyössä kohti toimijuutta. Helsinki: Gaudeamus.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa: Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

Vipunen 2018. Korkeakoulujen aloittajien ikäjakauma. Viitattu 19.11.2023
<https://tilastoneuvos.vipunen.fi/2018/10/15/korkeakoulujen-aloittajien-ikajakauma/>

Vipunen 2023. Ammattikorkeakoulujen hakeneet ja paikan vastaanottaneet. Viitattu 26.9.2023. https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Haku-%20ja%20valintatiedot%20-%20korkeakoulu%20-%20amk%20-%20analyysi.xlsb

Kysely

Sosionomiopiskelijoiden suuntautumisprosessi työelämäntehtäviin

Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

1. Sukupuoli *

- mies
- nainen
- muu
- en halua vastata

2. Syntymävuosi *

- 2005
- 2004
- 2003
- 2002
- 2001
- 2000
- 1999
- 1998
- 1997
- 1996
- 1995
- 1994
- 1993
- 1992
- 1991
- 1990
- 1989
- 1988
- 1987
- 1986
- 1985

- 1984
- 1983
- 1982
- 1981
- 1980
- 1979
- 1978
- 1977
- 1976
- 1975
- 1974
- 1973
- 1972
- 1971
- 1970
- 1969
- 1968
- 1967
- 1966
- 1965
- 1964
- 1963
- 1962
- 1961
- 1960

3. Aikaisempi koulutus *

- ammattitutkinto
- ammatillinen perustutkinto
- erikoisammattitutkinto
- lukio
- ammattikorkeakoulu
- yliopisto

4. Aikaisempi suoritettu tutkinto *

5. Sosionomiopintojen aloitusvuosi *

Esimerkiksi 2020

6. Oliko sinulla ajatus suuntautumisestasi jo opintojen alkaessa? *

- kyllä
 ei

7. Kyllä; mikä? *

- varhaiskasvatus
 lastensuojelu
 aikuistyö
 toiminnalliset menetelmät

8. Milloin aloit miettimään suuntautumistasi? *

- ensimmäisen lukuvuoden aikana
 toisen lukuvuoden aikana
 kolmannen lukuvuoden aikana

9. Mitkä tekijät ovat vaikuttaneet suuntautumiseesi? *

- opiskelukaverit
 opintojen kiinnostavuus

-
- harjoittelut
 - harjoittelun työpaikkaohjaaja
 - tuutorointi
 - opinto-ohjaus
 - opintopsykologi
 - hyvä työllisyystilanne
 - muu, mikä?

10. Mikä suuntautumisesi on? *

- varhaiskasvatus
- lastensuojelu
- aikuistyö
- toiminnalliset menetelmät

11. Onko suuntautumisesi vaihtunut opintojen aikana? *

- kyllä
- ei

12. Oletko valinnut vapaasti valittavia opintoja tukemaan suuntautumistasi? *

- kyllä
- ei

13. Minkälaisia omia ajatuksia sinulla on suuntautumisesta ja suuntautumisvaihtoehdoista?

900 merkkiä jäljellä

Kyselyn vastaukset

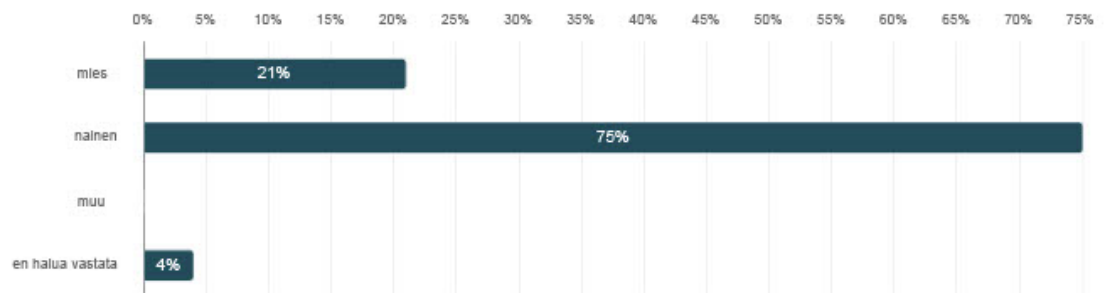
Perusraportti

Sosionomiopiskelijoiden suuntautumisprosessi työelämäntehtäviin

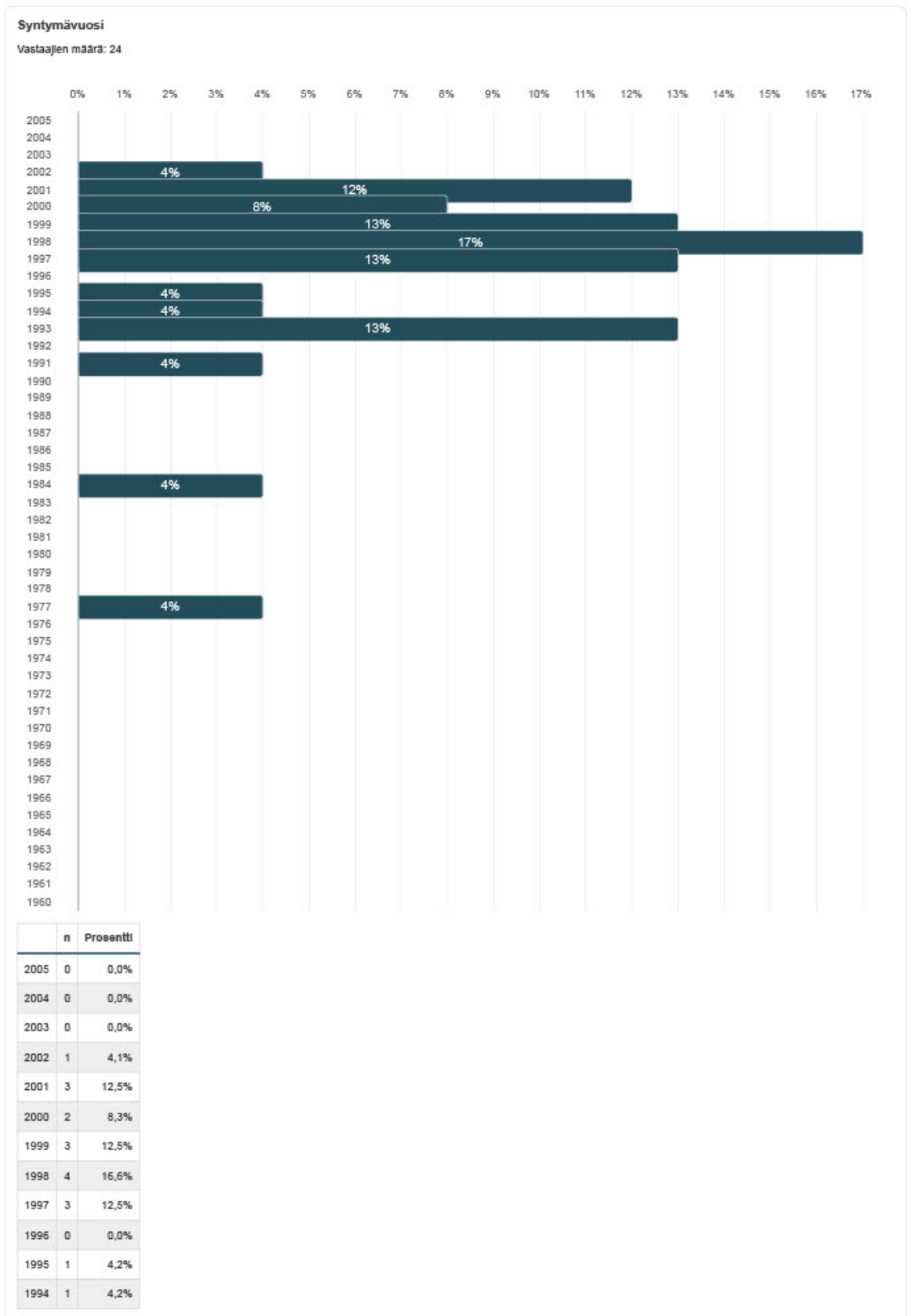
Vastaajien kokonaismäärä: 24

Sukupuoli

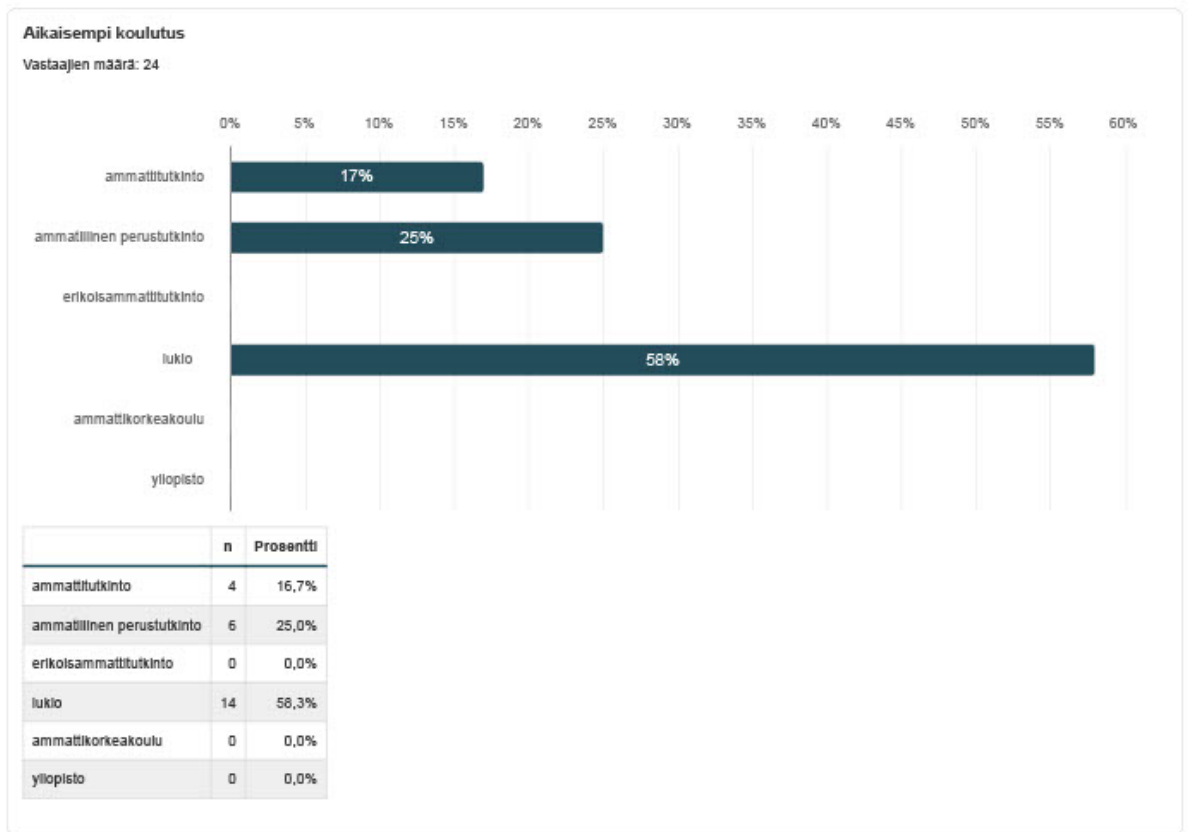
Vastaajien määrä: 24

	n	Prosentti
mies	5	20,8%
nainen	18	75,0%
muu	0	0,0%
en halua vastata	1	4,2%

	n	Prosentti
1993	3	12,5%
1992	0	0,0%
1991	1	4,2%
1990	0	0,0%
1989	0	0,0%
1988	0	0,0%
1987	0	0,0%
1986	0	0,0%
1985	0	0,0%
1984	1	4,2%
1983	0	0,0%
1982	0	0,0%
1981	0	0,0%
1980	0	0,0%
1979	0	0,0%
1978	0	0,0%
1977	1	4,2%
1976	0	0,0%
1975	0	0,0%
1974	0	0,0%
1973	0	0,0%
1972	0	0,0%
1971	0	0,0%
1970	0	0,0%
1969	0	0,0%
1968	0	0,0%
1967	0	0,0%
1966	0	0,0%
1965	0	0,0%
1964	0	0,0%
1963	0	0,0%
1962	0	0,0%
1961	0	0,0%
1960	0	0,0%

Aikaisempi suoritettu tutkinto

Vastaaajien määrä: 24

Vastaukset
-
Yo-merkonomi
Lähihoitaja
Ei ole
Ylioppilas
Ylioppilas
Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto lähihoitaja, 180 osp
Ylioppilastutkinto
Ylioppilastutkinto
Ylioppilastutkinto
Liiketalouden perustutkinto
Ei
ylioppilastutkinto
tämä on ensimmäinen
ylioppilastutkinto
Ylioppilastutkinto
Lähihoitaja
ylioppilas
Lähihoitaja
Tieto- ja viestintätieteiden teknologia, datanomi
Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, lähihoitaja
Ravintola-ala
Lukio
Lähihoitaja

Sosionomiopintojen aloitusvuosi

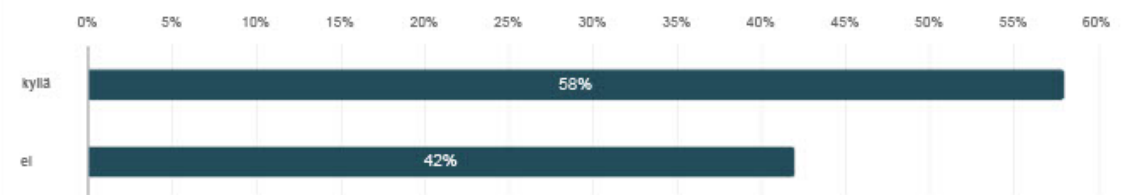
Esimerkiksi 2020

Vastaaajien määrä: 24

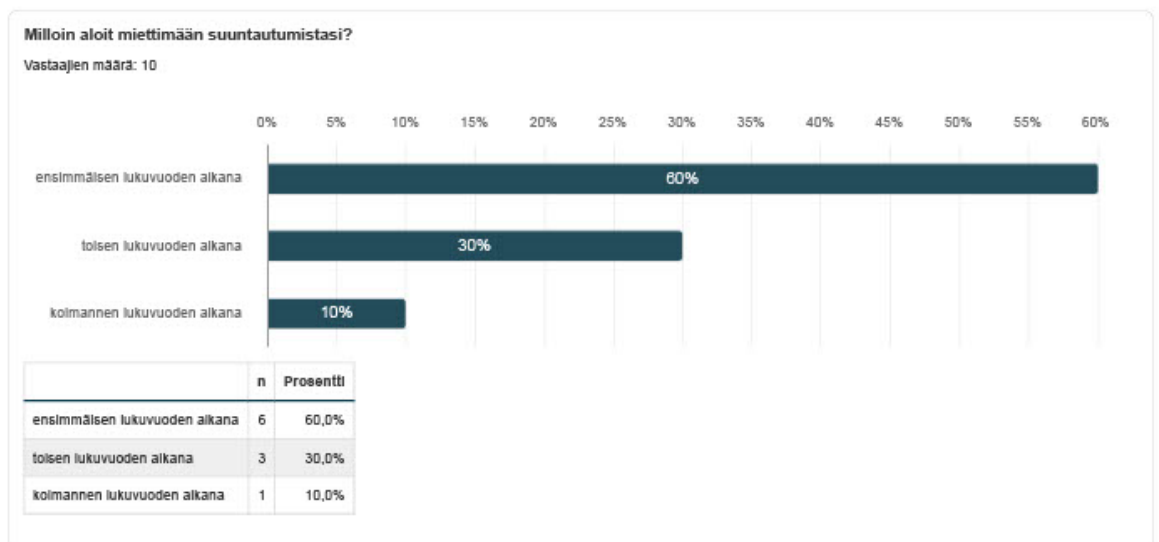
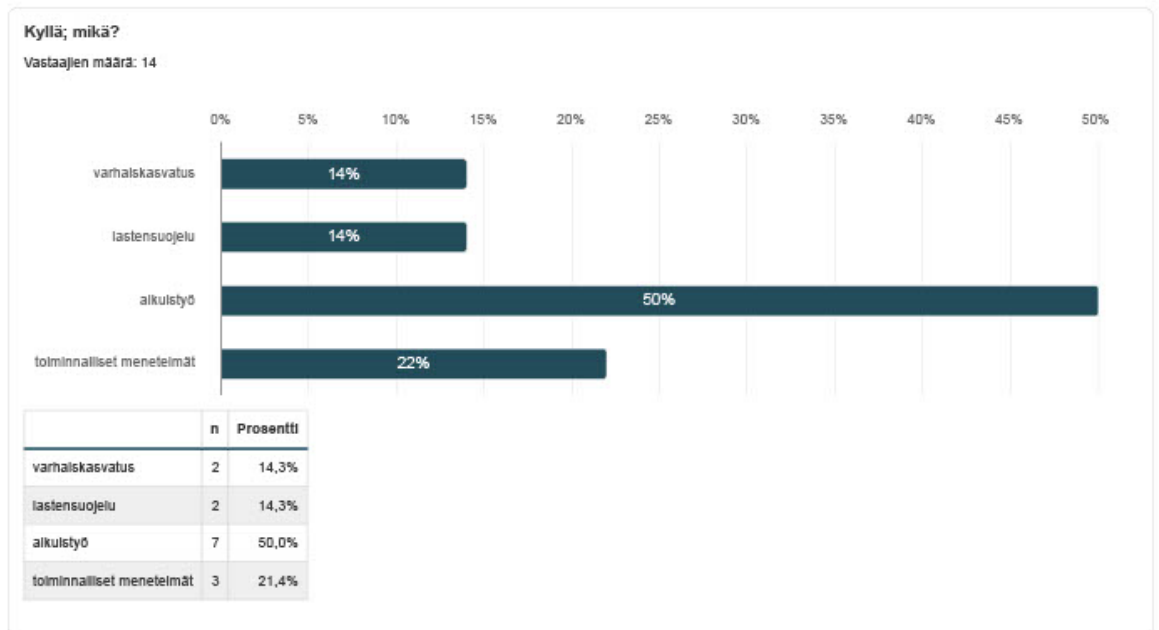
Vastaukset
2020
2021
2021
2021
2021
2017
2021
2020
2021
2021
2021
2021
2021
PSOSTK21
2021
2020
2021
2020
2021
2020
2021
2020
2021
2020
2021
2021

Oliko sinulla ajatus suuntautumisestasi jo opintojen alkaessa?

Vastaaajien määrä: 24

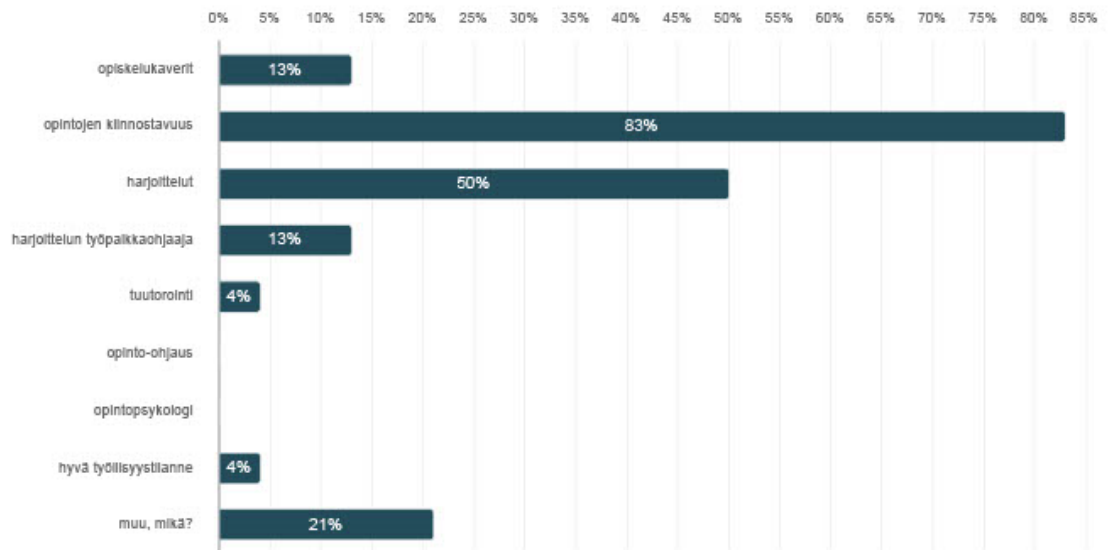

	n	Prosentti
kyllä	14	58,3%
ei	10	41,7%

Mitkä tekijät ovat vaikuttaneet suuntautumiseesi?

Vastaajien määrä: 24 , valittujen vastausten lukumäärä: 45

	n	Prosentti
opiskelukaverit	3	12,5%
opintojen kiinnostavuus	20	83,3%
harjoitteiut	12	50,0%
harjoittelun työpalkkaohjaaja	3	12,5%
tuutorointi	1	4,2%
opinto-ohjaus	0	0,0%
opintopsykologi	0	0,0%
hyvä työllisyystilanne	1	4,2%
muu, mikä?	5	20,8%

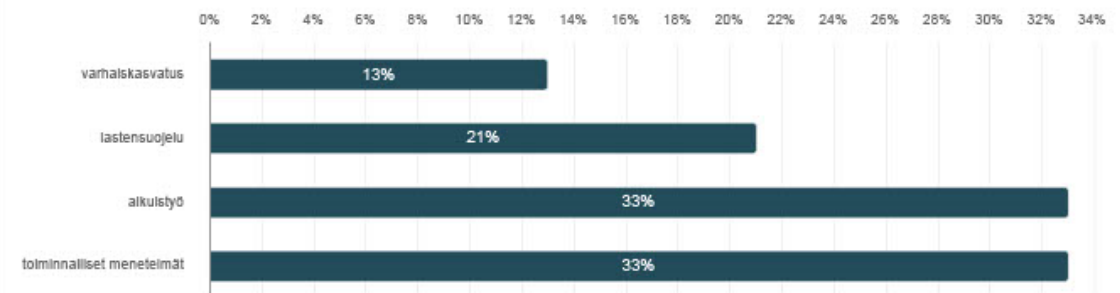
Muu, mikä?

Vastaajien määrä: 5

Vastaukset
Työt
Ammatinvaihtoa ja koulutusvaihtoehtoja sosionomiopintojen jälkeen.
Suuntautuvien opintojen opettajat
Omat nuoruuden kokemukset
Se, että en halua työskennellä lapsien kanssa. Aikuiset ovat siis varsin luonnollinen valinta

Mikä suuntautumisesi on?

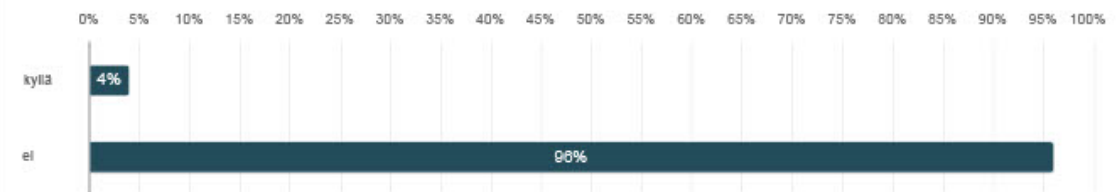
Vastaaajien määrä: 24

	n	Prosentti
varhaiskasvatus	3	12,5%
lastensuojelu	5	20,9%
aikuistyö	8	33,3%
toiminnalliset menetelmät	8	33,3%

Onko suuntautumisesi vaihtunut opintojen aikana?

Vastaaajien määrä: 24

	n	Prosentti
kyllä	1	4,2%
ei	23	95,8%

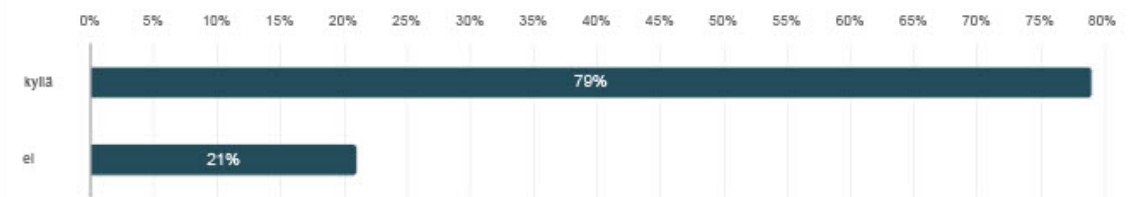
Kyllä; mistä mihin, ja mikä siihen vaikutti?

Vastaaajien määrä: 1

Vastaukset
lastensuojelusta varhaiskasvatukseen. harjoittelut

Oletko valinnut vapaasti valittavia opintoja tukemaan suuntautumistasi?

Vastaajien määrä: 24

	n	Prosentti
kyllä	19	79,2%
ei	5	20,8%

Minkälaisia omia ajatuksia sinulla on suuntautumisesta ja suuntautumisvaihtoehdoista?

Vastaajien määrä: 15

Vastaukset

Ei erityisiä ajatuksia

Suuntautumisvaihtoehtoja on riittävästi.

Enemmän työelämässä vaikuttaa merkittävän työkokemus kuin se mitä on opinnoissaan opiskellut. Suuntautumislahan ilmeisesti ollaan vähentämässä uudessa opsissa. Suuntautumisissa ainakin oman kokemuksen perusteella on paljon tulkintoja.

Suuntautumisvaihtoehdot ovat kattavat ja riittävät.

Koen lastensuojelun suuntautumisen opintojen hyödyllisenä ja laajana, joka tukee myös eri työmahdollisuuksia. On hyvä, että osaa jonkin alueen hyvin. Huono puoli, että muut jäi vähemmälle eikä ehtinyt sisällyttää opintoihin kaikkea, mitä olisi halunnut.

Lastensuojelu kiinnostaa jo lukioaikana ja siihen valittu toiminnallisista nuorisotyön moduuli

Minulla oli enemmänkin valinnan vaikeus, olisin voinut valita kaikki. Kuitenkin toiminnalliset menetelmät tuntuivat monipuolisilta, ja mahdollistavat melkein minkä vain asiakasryhmän kanssa työskentelyn.

On ahdistavaa, kun ei tiedä, millaista työtä haluaa tehdä tai osaako mitään.

Suuntautumisvaihtoehdot erittäin suppeat. Suuntautuessa aikuisosiaalityöhön ei mitenkään ehti perehtymään haluamaansa asiakasryhmään tai välittämättä taa opinnoista yhtään tietoa kyseisestä asiakasryhmästä.

Oman käsitykseni mukaan aikuisosiaalityö (esim. vanhukset, vammaiset, työikäiset jne.) on huomattavasti laajempi kokonaisuus kuin varhaiskasvatus.

Näen ne hyödylliseksi mutta meidän opsissa vielä hyvin rajoittavaksi. Valintoja on vähän ja voit hyvin joutua ottamaan sellaisia opintoja jotka eivät oikeastaan kauheasti kiinnosta

Haluan työikäisten parin töihin, enkä missään tapauksessa lasten kanssa tehtävään työhön. Aikuisuutta mahdollistaa myös aikuisten parissa tehtävän mielenterveyden, mikä on yksi kiinnostus.

Monipuolista osaamista antavaa eri asiakasryhmien kanssa, ei vain tietyn.

Pääsen hyödyntämään luovaa taustaan opinnoissa ja mahdollisesti työskentäessä. Pääsen myös tutustumaan nuorten kanssa työskentelyyn.

Olisin toivonut varhaiskasvatuksen opintojen ohelta voivani opiskella vielä enemmän lastensuojelun opintoja ja lisäksi kieltä, mutta niitä ei mahdu/voi valita hopsiin, eikä onnistunut saada vapaasti valittaviln.